

Pályázatok

Pályázatok és apróhirdetések díjazása: Minden szó egyszeri beiktatása 16, vas-
tagon szedett betűkből 32 fillér. Állás-
keresőknek 10, ill. 20 fillér. Legkisebb
hirdetés díja 2 pengő. Az összeg előre
küldendő be; lehet 10 filléres levélb-
lyegekben is.

A kapuvári aut. orth. izr. hitközség
korábban közzétett pályázatának kieg-
szítése céljából közhírré teszi, hogy a
hirdetett anyakönyvvezető főrabbi-állás
betöltésére a pályázatok legkésőbb no-
vember hó 18-ig az Elnökség címére
adandók be. Ezen határidőn túl beérkező
pályázatok nem fognak figyelembe vét-
etni.

A kántorjánosi orth. izr. hitközség
keres azonnalra *sajchet-übjedkot, jóré*
somájim merabbim. Utiköltséget csak a
megválasztottnak térítünk meg. Pályázók
írjanak: Főrabbihoz, Kántorjánosi.

A miskolci misnájosz- és Talmudtóra-
egylet (Arany János-u. 108.) egy ge-
mőre-tajszefesz melamed-állásra, pá-
lyázatot hirdet. Javadalmazás megegye-
zés szerint. Az állás Rajs-chajdes Ijor-
kor töltendő be.

Fiu és leányka téli kabátok

a legnagyobb választékban

Székely Jenő

IV., PETŐFI SÁNDOR UTCA 9.

GABELLAJEGYEK kiváló, pontos,
megbízható, fűzet- és sorszámozással,
14-féle színű papíron, százlapos töm-
bökbe fűzve; **HÉBER ESKÜVŐI**
MEGHÍVÓK, úgyszintén bármiféle
magyar, német vagy héber nyomtat-
ványok izléses kivitelben, a legol-
csóbb árban készülnek; **SCHWARCZ**
LIPÓT KÖNYVNYOMDÁJÁBAN,
KUNSZENTMIKLÓSON.
Mintákkal és árajánlattal készséggel
szolgálok.

Katzer Árpád szücsmester

bunda-, róka- és szőrmeáruai ellsmerten jutányosak

BUDAPEST, VI., NAGYMEZŐ UTCA 23. TELEFON: 112-034

Orth. kóser sajt, vaj, idej juhturó

Özv. PAPPER DEZSŐ-né

Bpest, VII., Dob-u. 19. Tel.: 1-345-30.
Nagyban Kicsinyben

Apró hirdetések

FELVESZÉK azonnalra, megbízható,
ügyes fiatal rőfös- és divatáru segé-
det. Ajánlkozók eddigi működésüket és
igényüket közölik. Perlstein Henrik,
Szerencs.

BENŐSÜLNÉ elsőrendű orth. családból
való, bármely üzlethez értő, kitűnő
irodai munkaeerő. Hirneves jesivák
tanítványa, fess, magas, jó megjelenés,
intelligens. „26 éves” jelige.

SZFÓRIM nyomását olesón vállalja:
Merkantil-nyomda, *Debrecen*, Hatvan
ucca 28.

ORTH. ELLÁTÁST keresek a Deák
Ferenc-ucca közelében. „Pontosan fi-
zető fiatalember” jelige.

KERESÜNK azonnalra, megbízható
orth. szakácsnőt. Fizetés megegyezés
szerint. Jesiva-menza, Paks.

VALLÁSOS, gyermekszerető, jócsalád-
ból való perfekt német leány ajánlko-
zik délutánra gyermekekhez. Címe:
Kolman Márknénál, Bpest, Visegrádi-
ucca 10. fsz. 5.

JÓMEGJELENÉSŰ bpesti ügyes orth.
leány felvétetik. Rebenwurzl, Károly-
köruti üzletház.

Jelígés levelek továbbításához 20
filléres bélyeg mellékelendő.

VIDÉKI fűszerangrúzet, detailban
is járatos ügyes segédet keres. Aján-
latok „Szombattartó” jeligére kéretnek.
PERFEKT jólfűző szakácsnő-házevezető-
nőt orth. konyhához azonnalra keresek.
Részletes ajánlatok: *Grünwald Jenő*,
Békéscsaba címre küldendők.

HÁZVEZETŐNŐNEK ajánlkozok ma-
gányoshoz, vagy kisebb orth. család-
hoz, 65 éves vallásos nő, jó bizonyít-
vánnyal, lakás és ellátás ellenében.
Cim: Wertheimer Jakabné, Bpest,
Csengery-ucca 86. I. 18.

PÉKSÉGBE vidékre, 14-16 éves vallásos
fiú tanulónak felvétetik. Cim válasz-
lappal.

ERŐS fizikumú 18—20 éves fiatalember
20 P kezdőfizetéssel felvétetik má-
zsalónak. Malomban volt, előnyben.
Sajátkezüleg irt ajánlat, vagy szemé-
lyes megjelenés szükséges. Grünfeld
Jenő malmos, Hajduböszörmény.

NŐI kalapszakmában önálló iparral
rendelkező leányt keresek társulásra.
Fehérneművarrást értők előnyben. Cim
válaszlappal a kiadóban.

DRÓSEKAT németül ünnepélyes alkal-
makra (*barmiczwó, chaszene*, próba és
székfoglaló stb.) 5.50 P előzetes bekül-
dése elenében, *psettlüt külön díjazás-
sal*, diszkréciónal szállít: *Braun*
Izrael rabbi, Bp., Szövetség-utca 43.

KÖNYV-papírszakmában jártas nőtlen
szombattartó fiatalember kis tőkével
betársulhat. „Biztos megélhetés” jelige.
JÓMEGJELENÉSŰ 26 éves ben-tajre
intelligens fiatalember, üzleti gyakor-
lattal, benősülne jobb orth. családba.
„Gade jofe” jelige.

KERESEK perfekt orth. szakácsnőt
azonnali belépésre. Kohn I. Herman,
VI., Király-ucca 9.

60 ÉVES gyermektelen özvegyember
vagyok, a Dunántúl egyik legnagyobb
városában jólbevezetett textilügynök-
ségem van. Rendelkezem kb. 30.000 P
vagyonnal, tehermentes bérház, stb.
Házasság céljából megismerkednék
45—50 év körüli szigoruan vallásos
gyermektelen özvegyel, vagy idősebb
leánnyal, akinek 10—12.000 P ho-
zománya van. Cimem válaszlappal.

Debreceni statusquo-ante izraelita anyahitközség.

ÉRTESETÉS ÉS MEGHÍVÓ.

A debreceni statusquoante izraelita
anyahitközség *dr. Weisz Pál* hód-
mezővásárhelyi főrabbi urat választotta
meg anyakönyvvezető főrabbi-já-
vá és e hó 14-én, vasárnap délután 3
órákor a Deák Ferenc uccai templomban
lesz a beiktatási ünnepélye. Erre az ün-
nepségre ezuton hívjuk meg a hazai
testvérhitközségeket és kérjük, hogy
amennyiben magukat képviseltetni óhaj-
tják, sziveskedjenek ezt a hitközség hi-
vatalával (Debrecen, József kir. hg. u. 26) f. é.
november hó 9-ig bezáróan közölni. A ren-
delkezésre álló férőhelyre és a jelentkezők
nagy számára való figyelemmel az egyes
hitközségek küldöttjei részére, jelentke-
zésük esetén, hitközségenként két helyet
tartunk fenn. Az avatási ünnep után
csakis a vidéki küldöttségek járulnak a
főrabbi elé üdvözléteikkel. Akik tehát
ebben részt kérnek, sziveskedjenek
ugyancsak e hó 9-ig bezáróan jelentke-
zni. Este az Arany Bika különtermében
társasvacsora lesz, melyre a hitközségek
megjelent küldöttjei hivatalosak lesznek.

Debrecen, 1937. november hó 1.

A Rendező Bizottság.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ

Klein S. nyomda, Bpest, VI. Lovag-u. 14.
Telefon: 1-111-95.

אללנע מיינע יידישע צייטונג

כה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ליפול

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VI., EÖTVÖS-UTCA 26/C.
Telefon: 1-238-08. Csekk számla: 50.791.
Egész évre 20 pengő. Külföldre P 25.

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

HAJNALI RAZZIA BUDAPESTEN

Irta: DR. REINER IMRE, az Orthodox Központi Iroda jogtanácsosa

Tehát Budapest zsidónegyede sem ke-
rülhet el sorsát. E napokban ennek la-
kói is végigszenvedtek egy rajtaütésze-
rű izgalmas hajnali razzitát. A vidék már
jól ismeri az ilyen tömegigazolást.
Emlékszünk a szereneci zsinagóga beke-
rítésére, a kisvárdai chéderyerekke-
tömeges előállítására, a pápai zsidónegyed
elzárására, Abauj, Zemplén, Szatmár,
Szabolcs, Bihar, Borsod vármegyék és a
dunántúli végek nagy razziaira és ezek-
nek során az ottani zsidó lakosság kel-
lemetlen óráira. Ezek a nagy apparátus-
sal megrendezett razziaik tulajdonképpen
mindig komoly eredmény nélkül végző-
tek. Nemcsak galiciánerek tömegét nem
sikerült felhajtani, hanem olyan jámbor
tudatlan vidéki zsidó is kevés akadt, aki
az optálás körüli szabályok nemismerése
miatt veszítette el régi magyar honossá-
gát. A galiciánerek tömegei egyszerűen
nem léteznek. Egyéb külhonos zsidók is
csak kevesen és ezek közül is csak olya-
nok, akik elcsatolt területekről származ-
ván, évtizedek óta laknak itt és tájékozatlan-
ságukban nem is álmódják, hogy magyar
állampolgárságukat elvesztették.

Nekem már két évvel ezelőtt bevallotta
az erre — hivatali állásánál fogva —
legilletékesebb személy, hogy Galiciából
még a beszivárgás is teljesen megszűnt,
nemhogy ilyen *invázióról* lehetne szó. Ezt
mi, akik itt Központi Irodánkban hitfe-
leink életkörülményeiről meglehetősen tá-
jékozottsággal bírunk: már régóta tud-
juk. Galíciai veszedelem tehát nincs és
nem is fenyeget. Az elcsatolt területek-
ről való komoly beszivárgás veszedelme:
ugyancsak mese. Olyan zsidót, aki soha-
sem volt magyar állampolgár, már ré-
gen nem honosítanak. De néhány év óta
már az is csak nagyrítván esik meg,
hogy visszahonosítás útján nyerhesse uj-
ból vissza előbbi magyar állampolgársá-
gát egy zsidó vallású személy. Hiszen e
napokban hallhattunk egy parlamenti
interpelláció során, hogy *Fried József*

zsidóvallású volt huszárörmeester, haza-
fias érdemei dacára, se nagyon számít-
son *visszahonosítási* kérelme kedvező el-
intézésére.

Tény tehát, hogy nincs új galíciai be-
vándorlás és nincs számottevő utódál-
lambeli zsidó belépődzás sem.

De tény az is, hogy egy idő óta anti-
szemita részről a zsidó bevándorlás ve-
szedelmeivel izgatnak. Az izgatók fantá-
ziája tizezer kaftános pajesz galiciáit
vetít Budapest uccáira, holott, ha az
összes magyar kaftánosokat is hozzászá-
mítanák, akkor se tudnának még két tu-
catot se összeszedni belőlük. Tudjuk
azonban nagyon jól, hogy sokszor nem a
valóság a fontos, hanem a *bedlítés*. Nem
az igazságot nézik, hanem a látszatot. A
hiresztelést. Ezzel a valótlan nyugtala-
nító siránkozással egy új gyűlölet-hullá-
mot sikerült felkorbácsolni a zsidóság el-
len. *Galiciáink! Idegenek!* Most ez az új
jelszó, amellyel ellenségeink izzásban
tartják a zsidógyűlölet parazsát. Fájdal-
om: ez a hangos, türelmetlen, szünetnél-
küli kiabálás a legfelsőbb hatóságoknál
is hitelre talált, úgy hogy csak az imént
állított fel a belügyminisztérium új ide-
genellenőrző kirendeltségeket a zsidó-
ság által legsűrűbben lakott északkeleti
perifériákon: Nyíregyházán, Miskolcon
és Sátoraljaújhelyen. Nyilvánvaló, hogy
ez az új hangulat váltotta ki a budapes-
ti razzitát is. A munka alapos volt. Az
egész zsidónegyedet olyan váratlanul,
oly tökéletesen és olyan időpontban szál-
lotta meg nyolcszáz rendőr és detektiv,
hogy ebből a rendőrgyűrűből egy lélek
se menekülhetett. 12.000 embert vertek
fel hajnali álmából és csak a teljesen
megnyugtató családfeji igazolás biztosít-
totta azt az állampolgári jogot, hogy az
igazolt nyugodtan alhasson tovább.
Egyébként gyorsan öltözni kellett és
sokszor családostól be kellett szállni a
kapu előtt várakozó és sűrű fuvart vég-
ző rabszállító kocsiába.

Központi Irodánkba vasárnap már a
kora délelőtti órákban tömegesen jöttek
a telefoni és személyes bejelentések a
kétségbeesett hozzátartozóktól, a haj-
nali előállítások s őrizetbevételek miatt.
Sietve mentünk ki a toloncházba, hogy
egyrészt azoknak legyünk segítségére,
akik tőlünk kértek segítséget, másrészt,
hogy szószólói legyünk valamennyi
olyan hittestvérünknek, akiket indoko-
latlanul állítottak elő. Felkerestük *Pász-
tőy* miniszteri osztálytanácsost, az ide-
genellenőrző hivatal jelenlegi vezetőjét,
aki a nagyszabású razzia irányítója volt.
Ott állt és intézkedett a toloncházai fog-
ház nagy előcsarnokában, amikor belép-
tünk hozzá. Maga is gyűrött, fáradt, sá-
padt volt.

— *Hajnali két óra óta vagyok talpon*
— mondotta.

Képzeltető, hogy milyen gyűrötten, fá-
radtan és sápadtan állottak körülötte a
detektiv- és rendőrgyűrűben a legde-
sebb álmukból kiemelt szegény delikven-
sek.

Megmondottuk, hogy milyen óriási
nyugtalanosság és izgalom uralkodik a zsi-
dó lakta városnegyedben. Felemlítettük
azokat a hozzánk eljuttatott sérelmeket,
hogy: igen sok esetben a magyar állam
polgárságot valószínűsítő okmányokat
sem találták elegendőnek az előállítás
mellőzésére. Kiméletes, méltányos elbá-
nást kértünk.

Azt a választ kaptuk, hogy nyugtas-
suk meg hitfeleinket. Ő maga személye-
sen vizsgál felül minden egyes esetet és
azonnal elbocsájt mindenkit, aki magyar
állampolgárságot, huzamosabb helybenla-
kást, vagy egyébkénti megbízhatóságot
fog igazolni, vagy valószínűsíteni. Kéré-
sünkre megengedte, hogy kóser kosztot
vihessenek be az erre reflektálóknak. Ez
az orthodox Népasztal útján meg is tör-
tént.

Az igazolás valóban enyhén folyt le,
amiről aznapi többszöri toloncházai meg-

jelenésünk során személyesen meggyőződünk. *Türr* Ervin rendőrtanácsos gyors intézkedéseit külön kell kiemelni. Az 500 előállított személy közül csak 29-et vetettek őrizetbe. Még ezek közül is többen elbocsátása várható, mielőtt kellő igazolványukat előteremtik. Meggyőződésünk, hogy a hivatalosan kihonosnak

HOGYAN VÉDEKEZZÜNK?

Nekünk azonban reálisan kell a dolgok szemébe nézni. Most a „galíciai veszedelem” falrafestésének politikai diavatja járja. Ugy látszik, hogy egyelőre ebben a kérdésben enyhülés nem várható. Inkább — mint a hivatalos nyilatkozatok mondják — még szigorúbb eljárásra kell elkészülnünk. Ezidőszerint tehát ez ellen a baj ellen csak egyetlen orvosszer használható. *A megfelelő igazolás. Mindenki lássa el magát kellő bizonyítvánnyal.*

Hogy ki magyar állampolgár és hogy ki tarthat jogosan igényt megfelelő igazolványra: arra tájékoztatás alábbiakat közöljük:

A magyar állampolgárság szempontjából az a legfontosabb, hogy valamelyik törvényes felmenő, az 1875-től 1879-ig terjedő 5 évben a régi Magyarország területén lakott, adózott, illetve adóköteles foglalkozást folytatott legyen. Ez a kiindulási forrás. Döntő fontosságú: vajjon a leszármazás törvényes házaságból keletkezett-e? Akik maguk ilyen atyának törvényes gyermekei, vagy ilyen nagyatyának — ugyancsak törvényes apától származó — törvényes unokái, azoknál a láncszemek visszafelé kifogástalanul fűződnek egymásba és részükre az ősnak 1875—79 évi adózása a magyar állampolgárságot mindenképpen biztosítja arra az esetre, ha állampolgárságukat sem maguk, sem elődeik el nem veszítették.

Elvész például az állampolgárság az országból való tíz évi megszakítás nélküli távollét által. Ez azonban a ritkább esetek közé tartozik. *Az állampolgárság leg-*

jelzett 334 személyből is a legtöbb, magyar állampolgárnak fog bizonyulni.

A nagy számok és a hangoztatott nagy veszedelmek tehát így néznek ki. De tizenkétezer embert kellett álmában megrohanni és a mai amugyis nehéz gondterhes időkben nyugtalanítani.

gyakoribb és igen sok esetben előforduló megszűnése az elcsatolt területekkel kapcsolatos. Erre kell tehát leggondosabban figyelni. Itt a következő szabályok mérvadások:

1. Aki 1921. évi július hó 26-án a jelenlegi Magyarország területén lakott és — saját, vagy atyja jogán — itt bírt illetőséggel, az minden további nélkül magyar állampolgár maradt. (Természetesen mindig feltételezve a fentemlített 1875—79-iki ittlakással és adózással történt magyar állampolgárságszerzést.)

2. Aki 1921 július 26-án a mai Magyarországon lakott ugyan, de saját vagy felmenője jogán nem itt, hanem az elcsatolt terület valamely községében bírt illetőséggel: *annak egy éven belül vagyis 1922. július 25-ig optálási nyilatkozatot kellett tennie, hogy a magyar állampolgárságot a maga számára biztosítsa. A 18 éven felülieknek külön kellett optálniuk. Aki az optálást elmulasztotta, az elvesztette magyar állampolgárságát. Az illet az utódállam polgárának tekintik, ahol előzően illetőséggel bírt.*

3. Minthogy négy évi helybenlakás és adózás minden további nélkül is biztosítja a községi illetőséget: mindazok, akik maguk laktak és adóztak a mai Magyarországon 1921. évi július 26-ika előtt négy éven át, illetve, akik ilyen szülőknél gyermekei: *nem estek optálási kötelezettség alá, hanem magyar állampolgárokká váltak akkor is, ha maguk, vagy felmenőjük a négy évet megelőző időben, elcsatolt területen bírtak illetőséggel. Illetékes helyen azonban az 1921-et közvet-*

lenül megelőző négy évet rigorozusan veszik, úgy hogy abból heteknek, vagy napoknak sem szabad hiányoznia. A most kiállított illetőségi bizonyítványokba fontos felvételni azt is, hogy a fél 1921. évi július 26-ika előtt bírt már ott helyben községi illetőséggel.

Nagyjában és általában a fentiek szolgálhatnak tájékoztatásul a magyar állampolgárság fennforgása tekintetében. Nyomatékosan figyelmébe ajánljuk hitefeleinknek, hogy lássák el magukat illetőségi vagy egyéb okmányokkal. Az ilyen kéznél levő hiteles tanúsítvány meg lehetős valószínűséggel nyújt biztosságot razzikiák, vagy egyéb kutatások eseteiben. Célszerű azonban még külön arcképes személyazonossági bizonyítványt is váltani az azonosság tanúsítására. Amíg a galiciánerek utáni kutatás divatos láza el nem mulik, addig nincs más célszerű tanácsunk, mint a fenti figyelmeztetés. *Tessék beszerezni a kellő igazoló iratot! Tessék utazás alkalmával ezt magával vinni. Célszerű a bizonyítványt több példányban is beszerezni, hogy az a család többi felnőtt tagjainál is meglegyen.*

Ismételjük: ha már a főváros zsidónegyedéből is bekisértek hajnalban mintegy ötszáz zsidót, akkor ezzel a ténnyel komolyan kell szembenézni és minél gyorsabban be kell szerezni a magyar állampolgárságot igazoló okmányokat. Aki fenti ismertetésből a saját állampolgársági ügyét nem látja elég tisztán, annak — érdeklődésére — Központi Irodánk készséggel szolgál részletesebb tájékoztatással.

Ujabb terrorcselekmények a Szentföldön

Genf, november 9. A mandátum bizottság 33-ik ülészakára összeülve tegnap tanulmányozta a francia gyarmattügyi minisztérium jelentését, Sziria, Libanon, Togo és Kamerunra vonatkozólag, továbbá Japán referátumát Csingtau és a többi volt német területről, végül egy Palesztinafelosztásellenes memorandumot és a volt német keletafrikai német lakosság beadványát.

Jeruzsálem, november 9. Ismeretlen tettesek elvágták a telefonhuzalokat Tel-Aviv és Haifa között. A telefonforgalmat Jeruzsálemben keresztül bonyolítják le.

Jeruzsálem, nov. 11. Kedden, e hó 9-én egész Palesztina egy új rémhir hatása alatt állt: A Jeruzsálemtől 14 kilométerre fekvő Migdal-ban arabok sortűz alá vették az egész zsidó munkásosztágot. Az osztág mindhat tagját halálosan megsebesítették. A tettesek elmenekültek. A munkások éppen munkájukba mentek, amint ellenük a merényletet elküvtették.

Apolgármester akciója és a s'chitó

Felhívatatosan a köv. kommunikét közlik: Szendy Károly budapesti polgármester figyelmét felhívták arra: a marhaközvágóhídon jelentős reformokat kellene végrehajtani, hogy a meglehetősen elavult intézmény modern keretekben jobban megfelelhessen hivatásának. A polgármester a Fővárosi állatvásár pénzforgalmi rt. vezetőségi tagjainak és Rosta János dr. közéleti tanácsnoknak kíséretében megjelent a Soroksári-úti közvágóhídon, hogy maga győződjék meg a helyzetről, illetve a reformok szükségességéről. Szendy polgármester meglepetéssel szemlélte a látni-valókat és főként az döbbenette meg, hogy a marhaközvágóhídon, ellentétben a sertésközvágóhíddal, az állatokat még mindig azzal a meglehetősen barbár módszerrel vágják le, mint ahogyan évtizedek előtt. A sertésközvágóhídon néhány esztendeje bevezették a „humánusabb” eljárást, amelynek lényege az, hogy elektromos áramütés segítségével elkábítják az állatokat és ebben az „érzéstelenített” állapotban adják meg ugyancsak modern szűrőberendezés segítségével a „kegyelemdöfést”. A polgármester a látottak alapján a helyszínen kijelentette az öt kísérő szakembereknek, hogy a marhaközvágóhídon is a legsürgősebben bevezetendő az emberesebb vágórendszer. Ugyanezkor országos akciót indít és hasonló intézkedések életbeléptetésére kéri fel az ország valamennyi városának vezetését.”

Eddig a kommuniké. Reméljük, hogy az említett akció nem jelent beavatkozást a s'chitó-ba, a rituális metszésbe. Az állatok kegyetlen lebonkózása a vágóhídon valóban új intézkedéseket igényel. A leömlő állatok lefektetésére is bizonyos humánus intézkedéseket tettek külföldön, amelyeket Magyarországra is átlehetne vinni. **Az előzetes elkábítás mellett azonban minden rituális metszés lehetetlen.** Amikor ezt Németországban behozták, akkor ezzel sokezer vallásos zsidót koplalásra ítélték és nem annyira állatvédelem volt a cél, hanem inkább emberkínzás. Magyarországon is vannak sürgősebb feladatok, mint a marhák halálmenének kellemesebbé tétele.

A kérdésnek a s'chitó szempontjából rendkívül fontos horderejére való tekintettel, a Központi Irodához fordultunk, ahol a köv. felvilágosítást kaptuk:

— **Tíz évvel ezelőtt az új állategészségügyi törvény megalkotásakor, hosszú időn keresztül felszínre volt a rituális vágás kérdése. Központi Irodánk terjedelmes emlékiratban mutatott rá azokra a szakértői megállapításokra, amelyek szerint a leölt állat akkor szenved legkevésbé, ha leölése rituális metszés**

útján történik. Ezt világhíró szaktekintélyek állapították meg különböző kísérletek alapján. A rituális vágásnál a kés csorbanélküli nagy élessége és a villámgyors metszés van vallásilag előírva. A rituális vágás az eszmélet rögtöni elvesztését idézi elő. Az állat lebonkózása összehasonlíthatatlanul nagyobb fájdalmat okoz.

— **Annak idején a két országos iroda elnöksége, Dési Géza országgyűlési képviselő vezetésével küldöttéggel járult Schandl Károly akkori földmivelésügyi államtitkár elé, aki előtt az idevonatkozó szakvéleményeket ismertette. Az államtitkár megnyugtatta a küldöttséget, hogy a törvény alkotásával kapcsolatban érintetlenül hagyják a rituális vágásra vonatkozó régi jogszabályokat és ezt a metszést — mivel ellenkezik az izraelita vallástörvényekkel — továbbra is mentesítik a kábítási kötelezettség alól. Hangsúlyozta az államtitkár, hogy ezt a megnyugtató választ miniszterének Mayer Jánosnak és Bethlen István miniszterelnöknek megbízásából is közli.**

Képesítés vagy képesség?

Furcsa világot élünk. Ahelyett, hogy a modern szociálpolitika elve szerint minél szélesebb rétegre engednék a legáltalánosabb kenyerkereseti lehetőségeit, éppen az ellenkezőjét hirdetik és gyakorolják. A bódító jelszavak legújabbika, a kereskedői képesítés kérdése. A kereskedelmi miniszter leiratot intézett az érdekképviseletekhez, foglaljanak állást a kereskedelem képesítéshez való kötésének kérdéséhez. Felkérte a kamarákat, hogy a kerületükben levő érdekképviseletek vezetőit hallgassák meg ez ügyben. Ez a leirat élénken foglalkoztatja a kereskedelmi világot, mert a miniszter ur tizen-nyolc kérdésre kér választ január 31-ig. Válaszolni kell többek között arra, maradjon-e a kereskedelem szabad, vagy pedig képesítéshez kötött szakma. A képesítéshez való kötöttség általános legyen-e, vagy csak egyes szakmákra vonatkozó, illetve ha valaki egy szakmában nyer képesítést, önállóíthatja-e magát más szakmában is. A nyílt árusítási üzleteken kívül a piaci üzletekre is kiterjedjen-e a képesítés. továbbá, hogy csak a detail-kereskedelmre, vagy a nagykereskedelmre vonatkozzék-e.

Szóval térjünk vissza a céhrendszerhez! Vissza a középkori Innungokhoz, amikor szakmaszerint kellett mindenkinek mestervizsgát tenni, ami ugyan a kézműiparosoknál ma is fennáll és ott érthető is. Mert ami jogosult a kézműiparnál, az a kereskedelemnél nonszensz. **Mert a kereskedőnek nem képesítés,**

A törvényhez kiadott végrehajtási utasítás valóban biztosította a zsidó lakosság számára, hogy a husfogyasztásnál betarthassa vallástörvényeinek előírásait.

— **Meg vagyunk róla győződve, hogy a zsidóság lelkiismereti szabadságát tekintetben most sem fenyegeti veszély és hogy semmiféle olyan rendelkezés nem fog történni, amely a vallás szabad gyakorlatát csorbíthatná. Az egész kérdést egy antiszemita lap felmagyított riportja vetette felszínre, amelyben a rituális metszést szörnyű borzalomnak festette meg, amivel szemben az állat irtózatot erejű letagolozását, szelid kimúlásnak esetelte.**

Ebből a tényből is — mint annyi sok más felvetődő zsidó szenvedésből — nyilvános mered felénk a mai nehéz zsidó sors. Minden nap új nehézségek tornyosulnak elénk. A Mindenható bizonyosan átségit bennünket az újabb és újabb megpróbáltatásokon, de a zsidóságnak arra mégis rá kell eszmélnie, hogy nehéz sorsában összetartást, egymásiránti megértést és segítő készséget tanúsítson.

hanem képesség a minősítése.

Itt nem kéziügyességre, hanem kalkulációra, áruismeretre és mindenek fölött szabad levegőre és mozgásra van szükség. Az élelmesség, gyors áttekintés és szorgalom a kereskedelem főkövetelménye, amihez nem képesítés, hanem képesség kell. Bennünket zsidókat e kérdés különösen érdekel, miután hitrsorsosaink főleg a kereskedelem terén találják meg kenyérkereseti lehetőségeiket, más téren alig tudnak elhelyezkedni. Kétszeresen érdekli ez az ügy az orthodox zsidóságot, amelyek túlnyomó többsége kereskedelmi téren tudja vallásos, szombattartó életmódját fenntartani. Eltekintve tehát a kérdés közgazdasági elvi oldalától, hogy szabad-e a kereskedelemre béklyókat rakni, szabad-e ezt a speciális szabad foglalkozást is rideg formalitások kényszerzubbonyába szorítani; itt áll előtünk az a nagy probléma,

hova jutunk mi hithű zsidók, ha azt az egyedüli kenyérkereseti lehetőséget, amely évszázadokon keresztül becsültes polgári foglalkozásunk volt, a bronzokba szorítják és esetleg a hivatalos zártszám alapján fogják osztogatni. Már pedig tudjuk, hogy a numerus clausus rostáján rendszerint mi zsidók potyogunk ki.

A kereskedelem képesítése ellen tehát nemcsak az érdekképviseleteknek kell a kereskedelem szabadsága szempontjából erélyesen állást foglalni, hanem felekezeti vezetőségünknek is. És pedig előzetesen, amíg nem késő!

K. D.

Ujdonság! SEVILLA BOROTVÁLÓPOR

Tökéletes készítmény! Feltűnő olcsó árban!
BARBIEN VEGYIPAR, Budapest, VI., Király-u. 30. Telefon: 119-564.

Eredeti angol szövet-különlegességek Kazár Nándor

posztókereskedőnél V., Deák Ferenc-u 14. — Szombaton zárva

EISLER TESTVÉREK orth. כשר füstölt-hus-, szalámi- és kolbászárutüzeme Vác.

ajánlja elsőrendű gyártmányait. Üzemük főt. Silberstein Dávid főrabbi úr felügyelete alatt áll. Tegyen próbarendelést. Győződjön meg az áru jóminőségéről.

Egyenlő elbánást még a razziában is!

„Hogy ezt ellenem elkövetted, meg tudom bocsájtani, de azt, hogy erre képes voltál, nem”. A XIX. század egyik kiváló filozófusa, Nietzsche intézte ezeket a sorokat egy ismerőséhez, aki súlyos támadást intézett ellene jogtalanul. Ennek a mondásnak variálásával mondhatjuk a Budapest u. n. zsidónegyedében vasárnap hajnalban foganatosított razziára: **azt, hogy ezt meg kellett csinálni, meg tudjuk érteni, de azt semmiképpen sem, hogy miért éppen csak zsidók által lakott területen rendezték?**

Mi történt? Behatoltak magánlakásokba, tizenkétezer embert felverték almából, sok százat elvittek a toloncházba és 29-et ott tartottak. Az „Ujság” jelentése szerint Klár Zoltán a főváros közgyűlésén előterjesztett interpellációjában megállapította a következőket:

Litvin Andrásról, amikor bemondta, hogy nem zsidó vallású, semmiféle igazolványt nem kértek és őt a lakásán hagyták. Házy József pincért az utcán szállították meg. Megkérdezték a nevét és vallását. Amikor bemondta, hogy evangélikus, felszólították, hogy valamivel igazolja magát. Csak egy hozzá címzett levél borítékja volt nála, amit igazolásul elfogadtak.

Nagyon jellemző a köv. megállapítás: — Nagy visszatetszést keltett egyes lapoknak az a jelentése, hogy zsinagógákba is behatoltak és onnan is bevitték embereket. Ez a híradás nem fedti a valóságot. Egyetlenegy imaházban történt meg, a Rombach utca 16 alatt, hogy egy detektív dörömbölés után oda belépett, de egy rendőrtiszt azonnal visszahívta a detektívet. Az imaházban éppen imajelvényekkel imádkoztak. Felszólításra az istentiszteleten résztvevőknek ki kellett jönniük az utcára és mivel a templomban nem volt velük semmiféle igazolvány, valamennyiüket sorba állították.

Szeretettel kérjük: mi lett volna, ha egy detektív ezt tette volna például az egyetem kapujával és bement volna tüntető és kilengéseket elkövető, zavarokat csináló diákok közé? Mi lett volna? Égzengés! Földösszeomlás! Megsértették

az egyetem autonómiáját!... És egy templomnak a szentsége nem olyan erkölcsi érték?

De talán jobb volna hallgatni erről az egészről? Az opporionizmus esetleg ezt javasolná. A főbölcsék pedig azt mondanák, hogy ez az egyetlen okos politika. Mi azonban azt mondjuk: *Nem és nem!* Nem szabad így lennie. Fel kell tételeznünk, hogy rendes polgári élet nem lehetséges, ahol a lakosság egy törvénytisztelő rétegének megcsufolásával történik egy ilyen akció, *egy hajnali megrohamozás.*

Nem bocsátkozunk annak a taglalásába, vajjon jogos-e a törvény szerint éjszakának idején felzavarni az embereket, — ez csak a jogászokat érdekli, és azért tanuságul ideiktatjuk *Angyal Pálnak* a véleményét:

„Rendőrközeg bírói elrendelés hiányában csak akkor foganatosíthat házkutatást, ha megszőkött fogolynak kézrekerítése végett szükséges, vagy ha segélykiáltásra jelent meg, vagy ha a házzal vagy a helyiséggel rendelkező kívánja, vagy ha ez utóbbi rendőri felügyelet alatt áll, vagy a hatóság előtt mint szokásos büntettes ismeretes.”

Nem kérdezzük, vajjon nem lélekmergező dolog az, ha 12—14 éves kislányokat rendőrségi automobilon visznek a toloncházba, — ez a pedagógusoknak a dolga. Nem kérdezzük, vajjon érdemes-e 29 beszivárgott szunyog ellen felvonulni az egész rendőrségi apparátus tankjait, — ez közigazgatási szakértőknek a dolga. Nem megyünk olyan messzire, mint *Zsoló Béla*, aki ezzel kapcsolatban a következőket írja:

„De mit szólna a belügyminiszter úr ahhoz, ha valamelyik állami birtokra meghívják körvadászatra s az óriási vadászterületen össze-vissza 29 csenevész nyul kerülne terítékre? Megbíz-nék-e vajjon továbbra is az állami fővadász szakértelmében, aki az óriási apparátust a sok puskást és hajtót össze-vissza annyi vadért mobilizálja, amennyit a Sonntagsjäger is lepuffant a város határában? Nos, erről van szó: az idegenellenőrző hatóság meglepő tájékoztatásáról, lesújtó felületességéről,

amellyel az uszító sajtótól „hírhedt” kinevezett városrésze rázúdította emberelt s olyan szégyenletes zakmánnal kullogott vissza, hogy a belügyminiszter joggal szólíthatná fel az akció vezetőjét állásáról való azonnali lemondásra.”

Azt sem kérdezzük: hogy van az, hogy állandóan idegenellenőrzésről, bevándorlásról beszélnek, holott a legutóbb hivatalosan megállapították, hogy Magyarországon nincs már galíciai zsidó! Mindezt nem kérdezzük, nem kutatjuk, csak egyet kérünk: *egyenlő elbánást!* Mert a Dob-uccára s környékére szorító razzia egyoldalúságot sejtet.

Tisztelettel üdvözljük is a belügyminiszternek erre vonatkozó képviselőházi kijelentését, hogy „ugy őt, mint a kormányt, sem felekezeti, sem politikai szempontok, hanem kizárólag a rend és a közbiztonság kérdése vezeti a razziák elrendelésénél. Felekezeti szempontokat már csak azért sem lehet belevinni ebbe a kérdésbe, mert éppen a magyar zsidóság részéről kifogásolták sok esetben a galíciaiak bevándorlását.” De ahogy történt, az mélyen sértő és lealázó a zsidóságra!

De sértő és lealázó az országra nézve is, ha a külföldi sajtó így kénytelen írni Budapestről: „*Detektívek benyomultak a lakásokba és kiemelték az embereket az ágyakból.*” „503 zsidót, zsidónőt vittek be a rendőrségre, de csak 29-et tartottak vissza mint állítólagos idegent”.

Most úgy van: alkalmatlan idegen az a zsidó, akinek nincsenek rendben az iratai. Terjesszék ki ezt a rendszabályt mindenkire, még akkor is, ha nemzsidó!

Ha az állam rendje tényleg attól függ, hogy hány száz „alkalmatlan” idegen van még itt, rendeljék el az egész vonalon ezeknek a felkutatását, közzöljék a nyilvánossággal a statisztikai számokat és különösen azt, hogy hány nemzsidó alkalmatlan idegent találtak. *Ameddig ezt nem teszik, az egész akciónak felekezeti mellékze van, amelynek eltérése hazafiatlanság volna a zsidó polgárság részéről!*

A razzival kapcsolatban az Orth. Zsidó Népasztal Egyesület igen dicséretes munkát fejtett ki. A Népasztal vezetői: Weisz Mór, Ernst Márkusz, Spiller Ernő, Halpern József személyes vezetésével délben és este ellátták meleg étellel az ott igazoltatásukra étlen-szomjan várakozó hitfeleket. Délben még 350 személyt kellett ellátni meleg étellel, vacsora idejére azonban már 32-re apadt le a létszám. A visszatartott 29 közül — amint értesülünk — másnap harmat elbocsátottak, ellenben jöttek hozzájuk újabbak, az azóta egyéb zsidó helyeken megtartott kisebbszerű razziákról,

Gyöngyösön kizártak az orthodox hitközségből egy szombatszegő tagot, mire ez becsületsértésért beperelte a főrabbit és a hitközségi elnököt

Gyöngyösről jelentik: Ritka érdekes-gü becsületsértési ügyben hozott ítéletet mult héten a gyöngyösi járásbíró. A vádlottak Herrmann Miksa orth. hitk. elnök és Jungreis Antal főrabbi voltak. Weismann Pál kereskedő ültette őket a vádlottak padjára, mert kizárták a hitközségből, sőt a kizárást a templom előcsarnokában elhelyezett hirdetőtáblán hirdetmény alakjában ki is függesztették.

A nagy érdeklődés mellett megtartott tárgyaláson Herrmann elnök kijelentette, hogy Weismann Pál egy vallásos család leányát vette feleségül, az apának azonban az volt a kikötése hogy Weismann a statusquo hitközségből lépjen át az orthodoxba. Ezt Weismann meg is tette. 1935-ben azonban Weismann szombaton is kinyitotta üzletét. Ekkor Jungreis főrabbi magához hívatta Weismannt és figyelmeztette, hogy szombaton nem szabad nyitvatartania, Weismann ekkor írásban kötelezte magát, hogy a jövőben többé nem fog szombaton kinyitni. Egy évig tartotta a szavát, ez év elején azonban ismét nyitvatartotta üzletét szombaton. Ekkor Jungreis főrabbi indítványára a hitközség képviselőtestülete a hitk. tagok sorából kizárta Weismannt.

Ezután Jungreis főrabbi előadta, hogy kötelességszerűen járt el. Mint orthodox főrabbi nem tűrhette, hogy a hitközség egyik tagja szombaton és zsidó ünnepen nyitva tartson.

Weismann ügyvédje a vádlottak megbüntetését kérte. — *Egy hitközség nem kaszinó,* — mondta, hanem egy a törvény által létesített közjogi testület, ahonnan senkit kizárni nem lehet. A vádlottak kizárási eljárása törvény és alapszabályellenes és Weismann súlyos megszegésének akarták vele elérni.

Ezzel szemben Herrmann hitk. elnök ügyvédje kifejtette, hogyha Weismannra nem sértő az, hogy fogadalmadacára, szombaton nyitva tartja üzletét, akkor nem lehet reá nézve kisebbitő az sem, hogy kizárták a tagok sorából. Majd a főrabbi védője kijelentette: Weismannt kellene ültetni a vádlottak padjára, mert egy vallását szerető zsidónak nem lett volna szabad papját a bíróság elé citálni.

A bíróság Herrmann Miksa elnököt bűnösnek mondta ki és 200 pengő pénzbüntetésre ítélte, az ítélet végrehajtását azonban felfüggesztette. Jungreis főrabbit a bíróság felmentette a vád alól. A bíróság kimondotta, hogy az elnök indítványa szabálytalan volt és egyetlen

tagot sem szabad kizárni a hitközségből, akarata ellenére. Herrmann elnök fellebbezett az ítélet ellen.

Érdemes megállani a gyöngyösi esetenél. Mi is történt tulajdonképen? Gyöngyösön két hitközség van. Egy statusquo hitk. tag, aki apósa kedvéért lépett be az orth. hitközségbe, megszegte a szombatot, amiért azután kirekesztették az orth. hitközségből, erre az illető fogta magát és beperelte az elnököt és a főrabbit becsületsértésért.

Már most tisztázzuk a dolgot. Tulajdonképen mit vélt a felperes sértésnek? Magát a kizárás tényét, vagy pedig a templom előcsarnokában való kipellen-géreztetését? Hát megnyugtathatjuk, hogy mindkét esetre találunk precedenst. 1935. májusában a *Budapesti* orthodox izraelita hitközség kirekesztett a kötelekéből egy tagot, aki kinyitotta üzletét szombaton. A kipellengézésre nézve pedig utalhatunk a *szatmári* esetre ahol Gyöngyöshöz hasonlóan orthodox és statusquo hitközség van. Szatmáron az történt ugyanis 10 évvel ezelőtt, hogy az akkori Grünwald főrabbi z. c. l. az összes ottani orth. templomok előcsarnokaiban kifüggesztett egy listát, melyen *fekete keretben* fel volt sorolva a város 1500 zsidó kereskedői közül az a 30, akik szombaton nyitva tartanak és a lista fölött feltűnő nagy héber betűkkel a köv. felirat állott:

שׁוואַרצע לײטע איבער יענע קײס-
לײטע דיא איהרע
געשאַפטע אום שבת וויײט אפגען האלטען

(„Fekete lista a szombaton és ünnepeken nyitvatartó zsidó kereskedőkről.”)

Az eredmény természetesen nem az volt, hogy a kipellengérezettek a főrabbit feljelentették volna, hanem az, hogy a 30 közül tizen nyomban bezártak szombaton.

Az elnök fellebbezett. Felső fokon bizonyára tekintetbe fogják venni azt, hogyha egy klubnak megvan a joga kizárni mindenkit, aki nem tesz eleget az alapszabályszerű követelményeknek, miért ne tehesse ezt meg egy orth. hitközség, melynek alapszabályaiban bennfoglalattik, hogy a *Sülchon Örűch*, a zsidó vallástörvénykodex alapján áll? Igaz, hogy ezt nem lehet alkalmazni *egységes* hitközségekben, mert törvény szerint minden izraelita lakosnak tartoznia kell lakóhelye hitközségéhez. — *de olyan helyen, ahol más izr. hitközség is van, ott nem lehet semmi akadálya annak, hogy azt, aki a vallás szabványait nyilvánosan*

megsérti, az alapszabályokra hivatkozva — mely szerint a hitközség a *Sülchon Örűch* alapján áll — a *hitközségi tagok sorából törölni lehessen.*

Hogy az, ha valakit kizárnak az orth. hitközségből, szegyen, az igaz. *De akkor vessen az illető magára.* Mert mihelyt túlteszi magát a vallástörvényeken, le kell vonnia a következményeket. És aki vallási ügyben képes a saját főrabbiját és elnökét világi törvény elé idéztetni, az önmagát bélyegezte meg a legsúlyosabban.

R. Simajn Schattin, n.-megyeri főrabbi

Pótolhatatlan veszteség érte a nagy-megyeri hitközséget és vele közvetve a szlovenszki orthodoxyiát. Schattin Simon, a nagy tudású, általánosan tisztelt nagy-megyeri főrabbi elhunyt e hó 4-én, életének 61-ik évében. Nagynevű család méltó sarja, a megdicsőült frankfurti főrabbi a *Marsésach* leszármazottja és a „*Marsésach Hoachrajn*” néhai sárospataki főrabbi unokája volt. Tanulmányait a *Sévet Szajfér* pozsonyi jesiváján valamint Nyírbátorban végezte, ahol már akkor kitűnt rendkívüli éleselméjével és éjt nappalál tévő szorgalmával. Jesivái után R. Majse Hirsch Weisz z. c. l. nagy-megyeri főrabbi veje lett. Rabbiműködését Gután kezdte meg, ahol jesivát vezetett és 16 évvel ezelőtt, megdicsőült apósa elhunyt után főrabbijává választotta a nagy-megyeri hitközség, ahol mindvégig nagy lelkesedéssel és buzgalommal terjesztette a Tórárt és a vallásosságát.

Halálának híre azonnal szárnyrakelt és a másnap lefolyt temetésen — a pén-tek dacára — méltó módon nyilatkozott meg a nagy szeretet és tisztelet, amely hitközségének határain túl is övezte. Óriási gyászoló sereg vett részt a levájon, amelyen a környékbeli hitközségek is képviseltették magukat. A szokásos templomi *hakofók* után a templomudvarban felállított koporsónál szívememárgoló heszpedet tartott *Uspodner* Salamon rabbi a pozsonyi Központi Iroda és hitközség nevében, továbbá *Katz* Antal dun.-stredai A. J. főrabbi és *Lefkovits* József komáromi főrabbi; ezután a megdicsőült főrabbi vejei: *Lustig* Sámuel (Pozsony) és *Goldberger* Pinkász (Nagy-megyer) rótták le kegyeletüket a nagy halott koporsójánál; a nyitott sírnál *Kornfeld* Juda beszélt a Chevra nevében.

Áldott emlékét hitközsége és az egész zsidó közösség hálás kegyelettel fogja megőrizni. — תנצבה

SIRKÖVEK ADLERJ.

Bpest, Károly-körút 7. Tel. -hívó: 141-537

Orth. kóser sajt, vaj, idej juhturó

Özv. PAPPER DEZSŐ-né

Bpest, VII., Dob-u. 19. Tel. : -345-30. Nagyban Kicsinyben

Az antagonisták

— Tárca —

... Élt Szerdahelyen két becsületes szabómester, Robicsek Lipót volt az egyik (zsidóul: reb Lipmen Schneider), Rausnitz Lázár a másik (zsidóul: reb Lézer Schneider) és mindkettő ős szerdahelyi származás volt. Mindkettőnek már az atyja is, nagyatyja is a szerdahelyi temetőben pihente ki fáradalmait az életnek, tehát hőseim egyike sem mondhatta a másikra, hogy jöttment.

Mégis antagonistái voltak ők egymásnak. Ezt a szót azonban csak a lateiner emberek használták; a félig-meddig műveltek azt mondták, hogy ellenlábas egymásnak a két ember, a műveletlen elem pedig körülírásával élt, mikor Robicsekről és Rausnitzról folyt a szóbeszéd.

Robicsek Lipót és Rausnitz Lázár: kifogástalan alliteráció ez, nemde? Nos, a szerdahelyi közép is, noha nem tudta, mi az: alliteráció, ilyen né párosította szavait, mikor Robicseken és Rausnitzon közösködött adott alkalommal a nyelvét. Amaján és Majov, vagy Bölök és Bilom volt a két antagonista iparos. Ami bizonyította annak, hogy a szerdahelyiek ösmerték a bibliát. S ha kifogytak a bibliai nevekből, profán nevekhöz folyamodtak a szerdahelyiek. Mint például Körös és Kecskemét.

És miben voltak antagonistái egymásnak? Kitudódik ez a történetem folyamán. Itt csupán csak annyit, hogy még abban is, hogy Robicsek úr mindig a Misléből idézett egy-egy verset, mert a chéderben annak idején ezeket tanulta meg a legjobban, Rausnitz úr ellenben Kajhelesszel ébredt és aludt el, mert ő még ezt tudta a legjobban. Az ő melamedja ezt töltötte a fejébe.

Szerdahely elég kis város, mégis van külvárosa kettő is; Nemesszeg az egyik, az úgynevezett Pulykatelek a másik. Robicsek úr itt, Rausnitz úr ott nyitott műhelyt, mikorलगényből: önálló mester-úr lett és nem volt közöttük konkurrencia semmilyen se. Volt munkája mindkettőnek több, mint sok.

Akkor kezdődött közöttük a háborúság, mikor a szerdahelyi iparosok szakma szerint tömörülni kezdtek. A csizmadiák, a bognárok, a szabók, a gombkötők és a többi. Egyletekbe tömörültek a majszterok, de az egyleteket ők céheknek nevezték, mert „a céh első mestere” mégis csak különbül hangzott, mint az „egyleti elnök”-féle szürkeség.

A szabómesterek körében Robicsek volt a kedveltebb perszóna s így ő lett a céh első mestere. Ami Rausnitz úrnak persze fölülte a szívére ment. Csupósködött is, mondván Kajhelesszel, de saját szája szerint variálva a verset: Robi-

csek céhmester úr, „nagygyá lett, de nyert-e vajjon bölcseséget is fölöttünk?” Mire Robicsek úr a Misléből vett idézettel válaszolt, ilyképpen: „Az Ur szájából tudomány és értelem származik”, de Rausnitz úr szájából csak tudatlanság és értelmetlenség jön ki.

Na, püff neki, ezzel megindult a háborúság. Szidták-szapulták egymást az antagonista majszterok. Egyszer véletlenül úgy történt, hogy olyan öltönyt hozott valaki Rausnitzhoz, hogy fordítsa ki, ami Robicsek úr műhelyében készült volt. És Rausnitz úr, megismervén a Robicsek „stílusát”, Kajhelesszel így szólt a kuncsafthoz: „Ideje van a széttépésnek és ideje az egybevarrásnak”, de Robicsek úr, sajnós, ezt nem tudja. Robicsek úr annak idején egybevarrta ezt az öltönyt, holott szét kellett tépnie, mert rossz volt. S erre Robicsek úr mit válaszolt? Előbb azt kérdezte: pukkad? már mint hogy Rausnitz pukkad-e? Majd hozzátette a pószukot Misléből: „Aki vigyáz a szájára és a nyelvére, megkíméli a pokkadástól az ő életét.” (A versben ugyan úgy van, hogy megkíméli a szenvedéstől az ő életét, de annyi licenciát megengedhetett magának Robicsek úr, hogy más főnevet használt, mint Bölcs Salamon.)

Hogy a céh első mestere lett, Robicsek úr a Pulykatelekből a város belső részébe költözött és erre Rausnitz úr dáfke is a Robicsek tőzsomszedságában bérelt házat. Ez utóbbi háttal volt a Robicsek házának s ez Rausnitz úrnak fölülte kapóra jött:

— Nemesak én, de a házam is — mondta — hátat fordít neki, mint illik is.

Am Rausnitz úr ezzel még nem érte be. Hogy Robicsek még hatásosabban pukkadjon, titkon megkérdezte ennek háziurát, Spitz urat, vajjon mennyiért enged meg neki, hogy ablakot vágasson, az ő telkére nézőt. Spitz úrnak volt érzék a tréfa iránt. Tudta, hogy abból az ablakból újabb esetepaté lesz Rausnitz és Robicsek között, tehát szívesen beleegyezett ingyen is. S egy szép napon arra ébredt Robicsek úr, hogy Rausnitz házának a hátán is van szem, amivel aztán pont az ő gyomrába lát.

Nosza szaladt a bíróságig meg sem állt. Pört indított a szomszéd ellen és azt

**MEIN
KÁVÉ**

kérte, kötelezze a bíróság Rausnitzot, hogy végrehajtás és akasztófa terhe alatt tömje be azt az indiszkrét ablakot. De perveztes lett s csak azt érte el, hogy fizethetett perköltséget két ügyvédnek is. Mert először is csak bérlő volt, tehát nem volt joga, hogy emiatt pereljen, másodsor, mert bebizonyította Rausnitz, hogy maga a Robicsek-ház tulajdonosa adta meg az ablaknyitáshoz az engedélyt.

No, jól van, — gondolta ekkor Robicsek. Jön még a kutyára dér. És Jom-kipur után, mikor kereste háza udvarán a helyet, hová építse szükekre a sátrat, jobb helyet sehol sem talált, mint pont azt a bizonyos ablakot, amit Rausnitz az ő pukkasztására vágatott. Szorosan az elé építette a szükejét Ereu-szükezkor.

Most Rausnitz szaladt, nem a bírósághoz, de a rabbihoz. Tegyen igazságot a rabbi. Pten áldja meg. Hetvenéves volt a rabbi és több mint negyven év óta volt rabbi, de ilyen pöre még sohasem volt, azt mondta. Nagy zavarba is jött miatta. A világi igazság Rausnitz részén van, ez kétségtelen, mert jóvoltából Spitz úrnak, neki föltétlen joga van az ablakhoz, de mindemellett itélhet-e úgy, hogy Robicsek bontsa le a szüket, közvetlen az ünnepe beállta előtt? Tehát elodázta a peres ügyet azzal, hogy félünnep első napján fáradjanak el újból a házához.

A rabbi bócherjei neszt vették a különös pernek és elhatározták, hogy győkeresen megoldják.

Tudni kell, hogy természetesen Rausnitz úr is felállított magának sátrat, a saját udvarán. És ünnepe első estjén, mikor Rausnitz a templomból hazajött, úgy látta, hogy — eltűnt a szükeje... Mikor hazuról elment, még ott volt az udvarán sértetlenül, most pedig, hogy visszajött, csak a „szehacht” találta az udvaron és a szükeban felállított asztalt, de magának a sáturnak lába kelt.

Mi történt itt? Csak az történt, hogy azok a csavaros eszű bócherok felbéreltek néhány vályogvető cigányt és miközben Rausnitzné a konyhában a diócsukát főzte, a cigányok elcipelték a sátrat. Sok munkát és fáradozást ez nem igényelt; egy-egy csavarás az oszlopokon és úgy vihették el lepedőstül a sátrat, mintha chüpe lett volna az a szüke.

Mit akartak ezzel a bócherok? Mentőségükül szolgáljon; nem a hecc kedvéért tettek így, de azt akarták először is, hogy szabaduljon meg a dilemmától a rebbe, azután meg azt, hogy béküljenek meg végre a szomszédok. Ez pedig már dicséretet érdemel. Békét szerezni peresek között Ptennek is tetsző szent cselekedet.

És hogy fogtak a békeszerzéshez a bócherok? Bementek Robicsek mesterhez, elmondták neki, hogy a szomszédban mi történt és kioktatták, mi a kötelessége mint zsidónak. Meghívni Rausnitzot, hogy — történt, ami történt — az ő sá-

A lengyel zsidóság husmizériái

A lengyelországi kormányrendelet, amely megállapítja, hogy csak bizonyos számú vágómarhát szabad rituálisan metszeni, nehéz helyzetbe hozta a lengyel-zsidó mészárosokat. Tekintettel arra, hogy a levágott marhának a kaszusz szempontjából hasznavehetetlen részét (Hinterteil) a rendelet szerint nem adhatják el nem-zsidónak, meg kellett drágítani a húst, amit viszont a szegény lengyel zsidóság nem bír el. Rendkívül módon elszaporodott tehát a csempészkedő mészárosok száma, akik olcsó húst ajánlanak, amely azonban lebunkózik, vagy leelőt marhákból való.

— Igen — mondta Rausnitz — de hát a vacsorát, hogy vigyük oda... az uccán át?

— Dehogyan is — nevetett Robicsek. — Beadhatja pont azon az ablakon át, amit háza falán az én udvaromra vágott. Ez a legrövidebb útja a tál halnak, hogy a konyhából az asztalunkra kerüljön.

Erre már Rausnitz úr is nevetett és családostul bevomult a Robicsek vendégszerető sátrába. És ahogy ott ült és „zsidó örömet” érzett, némi bünbánattal azt mondta: És ezt kértem én lefontatni, ezt a szép szüket?! Milyen helyesen mondja Kajhelessz: „ne hamarkodjál, ember, a szájaddal.”

Majd később, a jó étel és a jó bor, de még inkább az ünnepi hangulat melegítő hatásának alatta Rausnitz úr megint csak Kajhelesszből idézett egy verset. Kezet nyujtott Robicseknek és azt mondta: „Ideje van a szeretésnek és ideje a nem-szeretésnek, ideje a hadakozásnak és ideje a békeségnek,” szomszéd. Eddig nem szerettük egymást és keményen háborúskodtunk egymással... most szeressük egymást és szeressünk békeséget egymás között.

Robicsek pedig elfogadta a feléje nyujtott kezét és melegen megrázva azt, persze hogy Mislével válaszolt: „Mint a tiszta választott ezüst, olyan az igaznak nyelvem”... és: „minden jó ember az ő szájának gyümölcsével él”...

Jó barátok lettek és a rabbinak nem kellett itéletet mondania a pörben S hogy jó barátok lettek, a szerdahelyi közép erre is talált alliterációs neveket. — Megbékültek, mint Avróhom és Ávimelech... szeretik egymást, mint Dóvid és Jajnoszon... Csermely Gyula.

A lengyelországi kormányrendelet, amely megállapítja, hogy csak bizonyos számú vágómarhát szabad rituálisan metszeni, nehéz helyzetbe hozta a lengyel-zsidó mészárosokat. Tekintettel arra, hogy a levágott marhának a kaszusz szempontjából hasznavehetetlen részét (Hinterteil) a rendelet szerint nem adhatják el nem-zsidónak, meg kellett drágítani a húst, amit viszont a szegény lengyel zsidóság nem bír el. Rendkívül módon elszaporodott tehát a csempészkedő mészárosok száma, akik olcsó húst ajánlanak, amely azonban lebunkózik, vagy leelőt marhákból való. A rabbiság állandóan kipellengérezte ezeknek a mészárosoknak a nevét, de az nem használt sokat, mert a zsidóság egy nagy rétege közömbösen viselkedik, megveszi az olcsó húst és nem jár utána az eladó megbízhatóságának. Ezért egy új mozgalom indult meg Varsóban. Arra igyekeznek, hogy minden kis templomban megalakuljon egy rituális bizottság, amely a templom látogatóit felvilágosítsa

arról, hol kaphat kifogástalan kóser húst és propagandát csinálnak annak, hogy ne vegyék olyan könnyedén a dolgot, mert a zsidó ház egyik alapvető törvényéről van szó. Megszervezik az asszonyokat is, hogy magánbeszélgetésben és tervszerű akcióval világosítsák fel asszonytársaikát.

Közben azután egy új anomáliát konstataáltak: sok vallásos ember házába egyáltalában nem jön marhahús, mert olcsóbb a baromfi, de viszont ennek a következménye, hogy a becsületes mészárosok tönkremennek, a becstelének és csalók elleni küzdelem pedig lehetetlenné válik. Ezért kiadták a jelszót: a vallásos zsidónak marhahúst kell fogyasztani, mert ha valamivel olcsóbb is a baromfi, nem szabad a nagy erkölcsi célt szem elől téveszteni, hisz existenciák megtartása, továbbá a hitközség rituális husellátása forog kockán. A ger-i Rebbe az első volt, aki csatlakozott az akcióhoz és minden chósid-templomba ajánlja a rituális bizottság felállítását.

A szombattartó kézműiparosok szervezkedéséről

A Zsidó Ujság 42. számában közzétett „A szombattartásért” c. cikkem, melyben a szombattartó kézművesek megszervezését tűztem ki céloomul, élénk visszhangra talált a közönség széles rétegeiben.

A szobanforgó tervet két különböző társadalmi osztály szempontjából kell tekintenünk, melyek mindegyikének más és más szerepe volna a terv kivitelében: a tőkés osztály anyagiakkal kell, hogy hozzájáruljon, a munkásosztály pedig termelő munkájával. Így azután mindkét osztály egy és ugyanazt a Tóra-parancsot teljesítené, amelyre elmondhatjuk: „máh tajv umáh nóim, sevesz achim gam jóchad” — mily jó és mily szép, ha testvérek egyetértőleg járnak el, mily helyes és üdvös, ha a zsidó tőkés a zsidó munkással a közös szent célra összefog.

PARÓKA
különlegességek
Modern és tartós kivitel
Tartós ondulások, alakítások
Olcsó árak
ALTSCHÜLER
BUDAPEST, VII. CSANYI UCCA 12
(Királyucca sarok)
Telefon: 1-310-79

Tekintettel arra, hogy a terv keresztülvitele egy egész társadalmi osztály egzisztenciális érdekét érinti, mely osztály tagjai közül ezidőszertől sajnos számosan kényszerülve vannak a szombattartásról lemondani, az evégből szükséges áldozat meghozatala szent kötelességünk! Jogosan panaszkodhatnánk, hogy a kézművesek javarésze vállaltalan, de ennek okai nagyrészt nem maguk a kézművesek, hanem hittestvéreik, akik azok iránti kötelességüket nem teljesítik. Felhívásunkra jelentkeztek ugyanis szombattartó munkakeresők, de a szombattartó munkaadók távolmaradtak! Itt van tehát a hiba. Ezt az anomáliát meg kell szüntetni!

A szombatszögő iparosok, helytelenül interpretálva a tételt: „pikúach nefes dajche sabbosz” azzal védekeznek, hogy a „megélhetés veszélyeztetése” miatt megszeghetik choliló a szombatot. Ezzel a téves nézettel szemben helyezkedjünk arra az álláspontra, hogy legyünk az „életveszélyben forgók”, vagyis a szombatot megtartók és megtartani akarók segítségére!

Erkölcsei kötelességünk tehát, hogy a szombattartó iparosokat szakmáikban és szervezkedésük létrehozásában támogassuk, ami által a szombatszögőre kényszerülteknek is a szombattartást a jövőben munkaadás és munkamegbízás útján lehetővé tesszük.

FISCHER JÓZSEF
(VI., Izabella-u. 47.)

A nagy stadlon

Elbeszélés a XVI. századból, Lehmann nyomán. 38

Az ügyről egy bizottság tanácskozott. R. Joselmann azt a kérését nyilváníttotta, hogy szeretne ebben a bizottságban résztvenni, amit mégis engedtek neki. Ebből az alkalomból részletes előadást tartott R. Joselmann. Visszapillantást vetett éleztetekre visszamenőleg és megállapította, hogy a bibliai korban a zsidók állattenyésztéssel, földműveléssel és iparral foglalkoztak, de nem volt egyoldalú foglalkozásuk, mint az ő idejében. Miután a Szentély elpusztult — fejtegette tovább — a zsidóság szétszóródott, a népek nem akartak neki polgárjogot adni, és kizárta más egyéb foglalkozásokból, a kiskereskedelem és kamatszédés útján akarja megszerezni megélhetését. Ezzel fejezte be előadását: „Adjátok nekünk alkalmat más foglalkozásra és akkor megígérem nektek, hogy átokba helyezzük azt, aki pénzt kamatra kiadja!”

Ezt az előadást a jelenlevő bizottsági tagok a legnagyobb rosszindulattal hallgatták. Az egyik azt mondta: „Hogyisne, mit csinálnak majd a céhek, ha a zsidók iparosok lehetnek?” Egy másik így szólt: „Hogyan gondold azt, birtokaik legyenek a zsidóknak, talán azt akarnád, hogy lovagokká üsse őket a császár és adjon nekik hozzávaló birtokot?” „Legjobb lesz tehát — mondotta a harmadik — ha a császár azt csinálja, amit az én felséges uram, a szász fejedelem: kiűzi a zsidókat.”

— Kegyelmes uraim! felelte R. Joselmann. Kegyelmeitek tudják, hogy a császár őfelségének nem ez az akarata, mert hisz megígérni kegyeskedte nekem a mi oltalomleveleink és privilégiumaink megerősítését. Ezért a következő ajánlatot teszem: Össze fogom híni a német birodalom összes tartományából a rabbikat és az előljárókat és oly rendtartást szerkesztünk, amely a leghatározottabban megtiltja az uzsora bárminemű formáját. Kegyelmeitek pedig most ne rögzítsenek meg mást, csak azt, hogy az uzsora eltiltatik.

Erre a jelenlevő urak nagyrésze visszaemlékezett arra, hogy a császár valóban jóindulatot tanusít a zsidók irányában és Joselint igen kegyesen fogadta. Ezután kijelentették, hogy úgy tesznek, mint ahogy ő ezt óhajtja.

R. Joselmann meg volt elégedve a tárgyalás eredményével, azonnal követeket küldött Németország különféle vidékeire s felhívta a rabbikat és vezetőket, hogy gyűljenek össze tanácskozásra Augsburgba. Sokkal nehezebb volt azonban a császárnál megkapni az audienciát. A császárnak minden perce le volt kötve. Két miniszterét *Granvellt* és *Covodot* is rendkívül igénybe vette a sok teendő. R. Joselmann véletlenül megtudta, hogy az utóbbinak neje *Donna Mária*, a zsidó *Mendoza*-családból származik és elhatározta, hogy felkeresi. Tolmács útján előadta aztán neki a kérelmét. Az asszonynak oly nagy befolyása volt férjére és ennek a császárra, hogy az a parancs érkezett, hogy a zsidók parancsnokát étkezés alatt fogadja a császár.

V. Károly egyedül szokott étkezni, még fivérének sem engedte meg, hogy asztalához üljön. Étkezés alatt soha nem beszélt, bárha az étkezőterem telve volt előkelő urakkal, akiknek megengedte, hogy jelen lehetnek étkezésénél. Széke mögött ott álltak az udvari bolondok, akik mindenféle tréfákat csináltak. Ha valamelyik sikerült, akkor mosolygott a császár, de egy szót sem szólt. A fejedelmi ifjak egész serege egyszerre hozta be a 24 fogásból álló étrendet. Mindegyik edényről levették a fedőt és megmutatták neki, amelyikből azután óhajtott, arra bólintgatott, amire odanyujtották. Orvosok ott állottak és adták neki a bort, amely az általa kiválasztott ételhez illik. Az

étkezés egy óráig tartott, azután a király elmondatta az étkezés utáni imát és a terem sarka felé ment. Ebben a pillanatban jelt adott *Covod miniszter* R. Joselmannak, aki erre közeledett a császárhoz. Az uralkodó észrevette és barátságosan üdvözölte.

— Bizonyára azért jössz, Joselin, hogy emlékeztess szavam betartására. Az országos rendek ellenkeznek bár...

Itt szünetet tartott, várta R. Joselmann ellenvetését. — Felsőg, megígértem a rendeknek, hogy oly rendtartást készítünk a zsidók részére, amely az összes panaszokat orvosolja.

— Igen helyes! Tedd csak meg, terjeszd a birodalmi gyűlés elé és én egész Németországra terjedő érvénnyel meg fogom erősíteni azt a szabadságlevelet, amelyet a boldogult Zsigmond császár Elzaszra kibocsájtott. Már holnap átveheted a leiratot a kancelláriában! Meg vagy elégedve?

R. Joselmann mélyen meghajolt, hogy a királyi köntös szelét megcsókolja.

Másnap reggel megkapta a császári kancelláriában azt a szabadságlevelet, amely az akkori zsidók helyzetére életbevágó fontosságú volt. A szabadságlevél a zsidók életét és vagyonát a császár oltalma alá helyezi, megadja nekik a jogot, hogy az egész birodalom területén utazhassanak és kereskedhetnek, az egyes fejedelmeknek nincs joguk vámot szedni tőlük, teljes vallás szabadságuk van, az eddigi szokásos, visszatetsző keretben rendezett zsidó esküt megszüntetik és hamis tanúk árulkodása elől megvédelmezi őket.

Nem szabad elfelejteni, hogy ezeket a jogokat az a fejedelem adta, aki egyébiránt nem volt a zsidóság barátja, aki még rövid idővel azelőtt kényszerítette a pápát, hogy behozza az inkvizíciót és aki spanyol tartományaiiban a marannoszok ezreit égettette el. *Mily nagy lehetett R. Joselmann befolyása a császárnál és milyen kegyben állott, hogyha ilyen szabadságlevelet kapott!*

Ennek a szabadságlevélnek érdekes története volt. 1416-ban Zsigmond császár meglátogatta Elzasz tartományát. Zsigmond igen mulatóskedvű uralkodó volt, nagy mulatságokat rendezett és egy ilyen alkalommal száznegyven aranygyűrűt osztott szét az ott megjelent nők között. Mulatozásai igen sok pénzbe kerültek és ezért nagy örömmel fogadta az elzaszi zsidók egyik küldöttségét, amely tekinthetetlen összeget hozott neki ajándékkul. Erre a császár egy szabadságlevelet adott az elzaszi zsidóknak. Zsigmond 1437-ben halt meg. Utódja II. Albert kegyetlen volt a zsidókhoz, de szerencsére csak két évig uralkodott. Őt követte III. Frigyes, akinek uralma alatt legyengült a császári hatalom, ami a zsidók helyzetére hátrányos volt. Fia I. Miksa, uralkodása elején a zsidóknak ellensége volt, majd R. Joselmann által felvilágosítva, oltalmazójuk lett. Ő is kibocsájtott egy zsidó szabadságlevelet, de ez össze sem hasonlítható azzal, amelyet V. Károly adott ki, amelyben Zsigmond császár ediktumát az egész német birodalomra kiterjeszti.

R. Joselmann arra igyekezett, hogy a rendeknek adott szavát betartsa. Összegyülekeztek a német hitközségek képviselői Augsburgban és hosszas tanácskozások után egy szabályzatot alkottak meg, amely tíz pontban körülírja a zsidók magatartását kereskedelmi foglalkozásukban. E szabályzat értelmében nem szabad a késedelmes adóst a világi bíróságnál bevádolni, adósság miatt csak a zsidó előljáróság hozzájárulásával szabad az elhunyt adós hagyatékát perelni, átkot mondanak azokra, akik keresztény hitelezőik elől megfutnak, minden zsidó köteles a zsidó előljáróságunk jelenlétében, egy zsidónak keresztény ellen elkövetett jogtalanságát.

(Folyt. köv.)

Tollhegyről...

A mezőtúri neológ hitközség értesítést küldött a lapoknak, hogy solajszeüdausz-elnöke 10 éves jubileumát üli. Mély tisztelettel kérjük: hát már ez is ok a jubileumra? Szomorú a dologban az, hogy a hitközségben, egész csekély kivétellel senki nem tart szombatot s így a megszegett szombat délután solajszeüdaója olyan, mint az eset, amelyet Kiss Arnold megirt egyszer mint saját élményt: „a balébatim malacpörkölt után bencsoltak”. Nem szabad erre azt mondani, hogy örülnünk kell, hogy legalább ezt tartják meg. Mégpedig azért nem szabad, mert ilyen gondolkodás mellett a vallás főtörvényének fontossága elhalványodik. Éppen ezért inkább azt szeretnők olvasni, hogy a szombatmegtartási egyesület elnöke jubilált ebben a hitközségben... Mezőtúrnak egyébként igen imponázó régi nagy zsinagógája van, teljesen hasonló az óbudaihoz és a hufalvihoz, ami arra enged következtetni, hogy egykor pezsdülő vallási élet folyt a hitközségben.

A vasárnap hajnali razzia az illetékesek felfogása szerint tapintatosan folyt le s állítólag azok is elismerésüket fejezték ki a rendőrség emberséges bánásmódjára, akiket hajnalban tömegesen hajtottak ki a toloncházba, mert párnájuk alól nem tudták előkeríteni állampolgársági okmányukat. Ezzel kapcsolatban egy hírlapíró összehasonlítóképpen a köv. londoni élményét írja le egy napilapban: „Most 2 éve Angliában voltam. Londoni tartózkodásom ötödik-hatodik napjának reggelén (feltűnő módon nem hajnali háromkor, hanem délelőtt 11 órakor) háziasszonyom ijedt arccal jelentette, hogy egy ur keres a rettegett Scotland Yard-ról, a rendőrségről. Már Sherlock Holmes kalandjai óta tudom, hogy a Scotland Yard-dal nem jó kikezdeni s lesiettem a nappaliba, ahol barátságos úr várt. Bemutatkozott. Ne vegyem rossznéven, mondotta, hogy ebben az órában háborgat éppen borotválkozás közben. De éppen erre sétált és gondolta, feljön megkérdezni, hogy vagyok és meddig maradok Londonban. Mikor megmondtam, hogy még három hétig, a derék polgáriruhás rendőr zavartan pis-

logott és úgy kérdezte: Uram nem volna alkalmatlan a kérésem, hogy utlevelét is megmutassa? Megmutattam az utlevelét, csak egy pillantást vetett a lapok közé. Azután megegyszer bocsánatot kért, amiért háborgatott, örömet fejezte ki, mert jó időnk van és süit a nap, végül barátságosan elbucszott azzal a kívánsággal, hogy érezzem jól magamat Londonban és jöjjenek vissza mielőbb. Ez volt az idegenellenőrzés — Angliában.”

Jelen számunkban közöljük a gyöngyösi esetet, egy szombatszögő a házassága előtt megígérte apósának, hogy valóságos életmódot fog folytatni, de nem tartotta be adott szavát. Ebből az következik, hogy az apósok legyenek óvatosabbak a vő-jelöltekkel szemben. Ne olyanokat válasszanak, akiknek meg kell „térniük” a parti kedvéért, hanem olyanokat, akik már előzőleg is vallásosak voltak. Az apósok és anyósok gondoljanak arra az ismert gúnyos megáldásra, hogy a férfiak két esetben hazudnak óriásit: képviselőválasztás előtt, továbbá — feleségválasztás előtt.

A mult pénteki napilapok szenzációként hozták a hírt, hogy a rendőrség óriási bolsevista összeesküvést fedezett fel a Budapesten működő 4 cionista hachsara-telepen és letartóztatott 36 ifjút és lányt. A nyilas lapok vezércikként a dologról. Másnap azután kiderült, hogy nem vádolhatók kommunizmussal a hachsara tagjai, szabadlábra is helyezték őket, mert semmi mást nem csináltak, minthogy előkészíttek a közös palesztinai életre, amint ez a kevecákban folyik. Ez ugyan kifogásolható lehet

orth.-zsidó szempontból, de nem a rendőrség szemszögéből. Egy azonban érthetetlen: miért örültek a nyilaslapok annak, hogy a hachsara tagjai kompromittálták magukat, hiszen ezek ki akarnak vándorolni, miért hecelődnek ellenük? A zsidó közmondás szerint nem lehet kiismerni a bolond eszejárását, de az elvakult gyűlöletét még kevésbé.

Multi számunkban ismertettük a berni felsőbírósnak azt az ítéletét, amellyel megállapította ugyan a „Cion Bölcsőinek Jegyzőkönyveiről”, hogy hamisítványok s hogy alkalmasak a gyűlölet felkeltésére, a vádlottakat mégis fölmentette abból a formai okból, hogy a röpiratok politikai jellegűek és így nem vonhatók a „szennyirodalom” meghatározása alá, amelyet a törvény a fiatalokra kifejtett erkölcsrontó hatása miatt szigorúan büntet. „A zsidófalás, írja erre egy szabad-elvű svájci lap, idáig soha nem számított a mi tisztességes politikánk egyik elemének. Soha nem engedte meg még az igazságszolgáltatás a hazugságnak és csalásnak büntetlen terjesztését. A fiatalokat gyűlölködéssel, a felebarátok és polgártársak felé irányuló alacsonyrendű szellemiséggel, lelkiismeretlen hazugsággal is meg lehet rontani. A körülmények tehát, hogy a törvény mindenekelőtt az ifjúságot akarta a szennyirodalommal szemben védeni, nem szolgál ürügyül arra, hogy a törvény keretei közül kiskulani engedjenek egy olyan ravaszul hamisított és alapvetően hazug, gyűlölködő munkát, mint amilyen a „Cion Bölcsőinek Jegyzőkönyvei”. A zsidókkal szemben elkövetett erőszakoskodásokat és gyűlkosságokat kivétel nélkül azok a szenvedélyek okozták, amelyeket ez a röpirat szított fel. Nincs a történelemben még egy második nyomtatvány, amely annyi gonosztettnek lett volna oka és előidézője, mint ez az ördögi könyv.”

Első forrásból vásároljon
ezüst tórafelszerelést,
gyertyatartót, arany, ezüst és
brillians ékszereket, órákat

Heiden Leó

ékszerésznél

Saját üzem. Szombaton zárva. Gyári árak.

Budapest, Király-u. 21. Telefon: 1-381-10

Orth. כשר kakaó és csokoládé
a legfinomabb kivitelben.

Keksz, levestészta és ostyaáruk. Diabetikusok részére
„levegő” kenyér. Elsőrendű dessert és különlegességek

WEISZ MÓR

orthodox kóser keksz, kétszersült,
és süteménygyára, Budapest, VII,
Dob utca 22. Telefon: 1-423-65

A marienbadi határozatokból

(Folytatás az október 15-i számunkból)
A zsidóság mai helyzetét tekintve, az orthodox világtörvényes a vallásos gyermeknevelés megmentésének egyetlen módját melamedok és nevelők kiképzésében látja, amiért is melamed- és nevelőképző intézetek felállítását sürgeti.

Az orth. világtörvényes felhívja az egész világ zsidóságát, a klal jisrroél saszi-siürjén, a *daf fajmin* (napenkénti lap gemöre) való részvételle és az 5698. évi Szivon 28-át, a *daf fajmi* második saszi-siürjén az egész világ zsidóságát Tóraünnepének proklamálja. Ezen a napon rendeznek mindenütt nagy Tóra-összejöveteleket, melyek a Tóra-tanulás előmozdítására kihasználják.

A *Knészijó G'dajló* fontosnak tartja a halacha-tanulást, amiért is az orth. világtörvényes minden tagja kötelezettség a Sülchon Orüchből napenként 3 pontot (3 *sz'if-t*) átvenni. (Halocho fajmisz.)

Az orth. világtörvényes megállapítja, hogy a *chéder* képezi a vallásos nevelés alapját. Ezért appellál az összes tekintetbe jövő kormányokhoz, a *chéder* teljes jogi elismeréséért; ugyancsak felhívja a világ összes zsidó vallású országgyűlési képviselőit és a zsidó közületek vezetőit, hogy szorgalmazzák a *chéder* legalizálását.

Az orth. világtörvényes elhatározza, hogy Szivon hava, mint a kinyilatkoztatás hónapja a „*Keren Hatóra*” megszilárdításának legyen szánva. A világtörvényes minden tagjának kötelessége ezen havi kerestetének 1%-át a Keren Hatóra (Tóra-alap) javára adományozni.

Felszólítanak az összes hitközségek és zsidó testületek, hogy költségvetésükbe állítsanak be tételeket a „*Keren Hatóra*” javára.

A zsidóság csakis a Tórával állhat fenn, ezért mindenkinek kötelessége,

Stern fűzőszalon

modern és olcsó. Sip-utca 6. II. em. 1. Lift. Telefon: 135-460.

HEIDEN JENŐ OPTIKA—FOTÓ

Budapest, VII., Király-utca 21. szám. Telefon: 1-381-10. Szombaton zárva.

EPŐ UJTÁS!

Piechnik és Mechtl

IV., Váci-utca 18.

hogy fiát jesivába küldje! Zsidók, széles e világon, maradjatok hűek a zsidóság átmentésének ezen egyetlen lehetőségéhez és meglesztek mentve! Az élet fája a Tóra azok számára, akik a szent Tan szabványaihoz alkalmazkodnak, ragaszkodjatok hozzá és megerősödtek! A jesiva az egyedüli, mely egy valódi zsidó nemzedéket felnevelhet, melynek ereje lesz sikra szállni a zsidóság tradícióit megszenteltellenítő ellen. A jesivák jelentősége a sajtó utján propagálható a széles néptömegek részére.

A Knészijó G'dajló felszólítja az orth. világtörvényes összes tagjait, hogy fiaikat, leányait, csakis tóráhú intézetekben neveltessek. Azok, akik gyermekeiket más nevelőintézetekbe küldik, nem vállalhatnak semmiféle szerepet a világtörvényességben.

A *sabosz* szentségének megóvására fontos, hogy már a *chéder*ekben, jesivó k'tanókból, Bész Jákob-iskolákban tanítsák a *sabosz* vallási szabványait. A szombattartókat minden téren kell támogatni.

A világtörvényes közönséi a bécsi Aguda „*taharasz hamispócho*” (a zsidó családi élet tisztasága fölött örökös) szekcióját, melyet egyelőre kinevez ezen a téren központnak az egész világon. Ez a bécsi központ lépjen érintkezésbe a többi országok orthodoxiájával. „*taharasz hamispócho*” központok és bizottságok létesítése érdekében. (Minden hitközségben alakuljon erre a célra egy női bizottság is.) A központok és bizottságok feladata: mikvók építése, fenntartása és csinósítása, a *taharasz hamispócho*-ra vonatkozó vallási szabványokat tartalmazó füzetek kiadása, ezeknek a vallástörvényeknek drósók, ujságcikkek és nyomtatványok által való propagálása, valamint a szemérmelenség elleni küzdelem.

Az orth. világtörvényes felhívja az egyes országok orthodoxiáit a *kasriusz* megszilárdítására. Mindenütt interveniáljanak a kormányoknál, u. n. „*kasriusz-védelmi törvény*” kiadására, amely — Lettország és Amerika mintájára — szigorú büntetés terhe mellett megtiltsa a tréfo húsnak kóserként való forgalombahozatalát. A kongresszus meleg szóval fordul azon országok zsidóságához,

ahol *s'chitó-tilalom* áll fenn: ne esüggedjenek el és tartsanak ki a ritualitás szentsége mellett, ami a Mindenható segítséggel megment bennünket minden rossztól.

Mindenütt nagy gond fordítandó a *szefer* tórák, t'fillin, mezükök és *cziczisz* megbízhatóságának ellenőrzésére, mivel e téren utóbbi időben sok szabálytalanság tapasztaltott. Ugyancsak figyelemmel kell kísérni, hogy a közönség a ruházatoknál ne kövesse el a *saatnéz* tilalmát.

A világtörvényes appellál minden vallásos zsidóhoz, hogy ne engedjen be házába az ifjúság lelkiületére, erkölcsére és vallásosságára károsan kiható sajtóterméket. *Ellenben szent kötelességévé teszi az orthodox társadalomnak az orth. sajtó támogatását, annak minden zsidó házában való terjesztését*, ami azután erősen hozzájárul az ifjúságot a Tóra-ideálok mellett megtartani.

A világtörvényes országos szervezetei örökösni tartoznak azon, hogy mind egyesek, mind zsidó bankok, kölcsönügyleteik alkalmával a kamatok felszámításánál ne szegjék meg az erre vonatkozó vallási tilalmat.

A bevádolás, mószerolás mindenütt kérlelhetetlenül, a legélesebb eszközökkel üldözendő. Az ilyen egyének kizárandók az orth. társadalomból.

A világtörvényes felszólítja a hitközségeket a rabbik tekintélyének erkölcsi és anyagi tereh való emelésére, mert ezt követeli a Tóra iránti tisztelet. Ugyancsak fontos a metszők és egyéb hasonló alkalmazottak anyagi helyzetének feljavítása.

SZÖRME SZÜKSÉGLETÉT STERN ZÜCS SZALONJÁBAN SZEREZZE BE

Szombaton zárva.

BUDAPEST
DOROTTYA UTCA 9.
TELEFON: 182-351.

Rendelések, átalakítások, prémezések, legfinomabb minőség és kivitelben.

A paróka már nem öregít, mert a legújabb modellek csinosak és fiatalosak. Csakis natur hullámos hajból a cég titkos eljárása szerint tökéletesen fejhez simuló hártavékony széllal készítve.

ELEGANS!

FIATALOS!

HIREK NAPTÁR

Sabosz Vajécze, Kislév 9
Gyertyagyújtás (Bpest) : 3.55
שנה kimenetele „ : 4.55

Felkérjük igen tisztelt előfizetőinket, hogy az esedékes előfizetési díjakat postafordultával be-
küldeni szíveskedjenek.

— A palesztinai angol főkörmányzó Sir Arthur Wauchope, aki 6 éve vezeti hivatalát, lemondott.

— A sanghaji zsidóság tragikus helyzete. A most dúló távolkeleti háborúban ez a kínai város a harcok középpontjába került és szerdán bevették a japánok. Sanghájban tudvalegőleg nagyobb zsidó hitközség létezik, mely a háborus események folytán katasztrófális helyzetbe került. A hitközség vezetősége segélykiáltással fordult a világ zsidóságához, a segélykiáltás hivatkozik arra, hogy az ottani zsidóság anyagilag teljesen össze-roppant, és az éhínség kitörésének veszélye fenyegeti. Egy másik sanghaji távirat szerint segélybizottság alakult a háborus események folytán szükségét szenvedő zsidó lakosság részére, a bizottság élén az amerikai Holzer József áll. — A sanghaji *macsesz-sütöde* elpusztult japán bombák által.

— Közös siür a vonaton. Munkácsi jelentés szerint egy ruszinszkió talmudtudós utazó felvetette a tervet, hogy a *Kassa-Körösmező* vonalon közlekedő vonaton a vallásos utazók a vonaton töltött időt közös gemöre-tanulásra használják fel. Egy munkácsi lakos már fel is ajánlotta a szükséges *széferék* rendelkezésbocsátását.

— A bpesti orth. leányegyletben (Kertész-ú. 32. II.) f. hó 6-án Schlesinger Gézané és Adler Ella adtak elő. F. hó 13-án szombaton d. u. fél 4-kor Lindenblatt Jenőné urnó tart előadást.

— Hitk. tisztviselők nyugdíjügye Szlovákiában. Pozsony-Bratislava, nov. 7. A hitk. tisztviselők nyugdíjügyében a napokban ankét volt Prágában amelyen a szociálisügyi-, pénzügy- és iskolaminisztérium képviselőin kívül a kultúzkormány referense; továbbá a pozsonyi orth. közp. iroda részéről Pappenheim elnök és Schwarez főtítár, az ungvári iroda részéről Fried elnök és Fischgrund főtítár vettek részt. Határozatba ment, hogy kongruát nem élvező rabbik, valamint a metszők és egyéb hitk. tisztviselők nyugdíjbiztosítása az állami nyugdíjintézet keretében lehetővé tétetik.

— Elhunyt a liszcai főrabbiné רייא Olaszliszkáról jelenti tudósítónk: Mély gyászba borította hitközségünket mult hét csütörtökön a mindenki által mély tisztelettel övezett *rebbezünk* váratlan elhunya, 61 éves korában. A Rajschajdes dacára szívbemarkoló heszpedekben méltatták a nagy *cz'dekesz* kiváló érényeit: a porig sújtott férj *Friedländer* főrabbi, sógora *Goldberger* Lipót szikszói rabbi, végül 5 fia: R. *Simajn*, R. *Slajme*, R. *Chájim*, R. *Avrohom* és R. *Joszeif*. Mindannyian esettelék mély vallásosságát és jótékony lényét. A temetés alatt szivettépően zokogtak a község szegényei, kiket a megdicsőült istápol: „Anyánk, anyánk, ki fog ezentúl bennünket oltalmába venni” — jajveszékelték. Nyugodjék békében! תנצ"ה

— R. *Mordchele Nadwoner* unokája Rabbí Jiczchok Rosenbaum Felsővisóiról két hétre Budapestre érkezett (Király-utca 25. I. 4.) ahol hivi felkeresik.

— Csendélet Jólsván. Ebben a szlovenczkói hitközségben már hosszabb idő óta dülnek egyenetlenkedések a rabbiszék betöltésének kérdése körül. Most azután, hogy a kaosz a hitközségben teljes legyen, az ujonnan megejtett hitközségi választásokat megpeticionálták, ughy hogy a hitközség jelenleg mind a szellemi, mind a világi vezetést nélkülözi.

— A munkácsi főrabbi Tóra-avatáson Halászon. Zucker nagyhalászi főrabbi új *Szefer Tajró*t iratott, melynek a mult hét kedden volt a felavatása, rendkívül ünnepélyes keretben. Az ünnepség fényét emelte a fiatal munkácsi főrabbi, aki már hétfő este 8 órakor érkezett Nyíregyházára, ahol a pályaudvaron nagyszámú közönség várta. Kedden reggel többszáz hívó kísérte át Halászra, ahol — a megdicsőült munkácsi főrabbihoz hasonlóan — diadalkaput emeltek tiszteletére és az öt fogadó százakra menő közönség soraiban számos nem-zsidó is tiszteltgett előtte muzikaszó mellett. Délután 2 órakor kezdődött az avatási aktus a templomban, ahol a fiatal tudós munkácsi főrabbi kétórás fulmináns drósót tartott, mely nagy hatást gyakorolt az összes jelenvoltakra. Mélyértelműen fejtegette többek között a *Rambam* szavait: „Nem szabad írni a Tórárt fejezeteként.” Ez azt jelenti, mondta, hogy a Tóráról nincs megalkuvás, hogy csak egyes fejezeteket tartsunk meg, az egész Tórárt meg kell tartani... A halászi főrabbi által ezután rendezett *sz'üdasz micz-vón* újból megtisztelték a munkácsi főrabbit divré tajróval, mely alkalommal a beszéde annyira hasonlított a megdicsőült apósáéhoz — hangletésben és tartalomban — hogy számosan zokogni kezdtek a meghatottságtól. Az ünnepségben résztvettek többek között *Zucker* Henrik rabbi (Berégszász), *Lebovits* Herman főrabbi (Csap), *Neumann* Dávid főrabbi (Cigánd), *Leichtag* Efrájim főrabbi (Dombrád), *Leonorovits* Géza főrabbi (Kemece), *Ehrenreich* Mór főrabbi (Mád), *Fried* Ede főrabbi (Tiszabercel), *Spitzer* Bernát főrabbi (Zemplénagárd). Szerdán meglátogatta a munkácsi főrabbi a nagybátyját R. *Sólem Eliezer*t Ujfehértón, ezután hazautazott.

— Dunaszerdahelyen impozáns ünnepség keretében avatták fel a „*Jesivasz Bész Hillél*” új miénzáépületét.

Értesitem tisztelt vevőimet, hogy üzlethelyiséget házbontás miatt ideiglenesen ugyanazon ház (Király utca 1.) kaputúli részébe helyeztem át. Innen rövidesen az épülő Király utcai új házba költözöm. A költözködés határidejéről t. vevőimet értesíteni fogom. Ideiglenes helyiségemben mindenü regí *טריים*-ot leszállított árban árusítok.

Előírásos, megbízhatóan kóser תפילין מווחת, מוצות, מצות, מצות, מצות. Minden rabbinak szívesen alkalmat adok annak ellenőrzésére, hogy nálam csakis megbízhatóan כשר rituálék lesznek forgalomba hozva.

Most jelent meg a „*Kicür Sülchon Orüch*” II. kötete, Sabosz és ünnepnapok törvényei. Magyarra fordította: Dr. Singer Leó várpalotai főrabbi. Beszerezhető minden könyvkereskedésben.

SCHLESINGER JOS. könyvkereskedése, Bpest, Király-u.1.

CSALÁDI HIREK

(Négy sorig 4 P, azonfelül soronkint 1 P)
Frankfurter Ila és Spitzer Pál (Bpest) jegyesek.

Schönberger Bertuska Balsa, Reis Emil Dombrád jegyesek. (M. k. é. h.)

Jungreis Melitta a nádudvari főrabbi leánya, Fried Mór Szombathely jegyesek.

Steiner Hádászika az iloki főrabbi leánya és Grünwald Mór a pápai „Adasz Jiszroél”-főrabbi fia jegyesek. (M. k. é. h.)

Kalisch Lucy Makó és Markovits Béla Békéscsaba, november 14-én déli 1 óra körül tartják esküvőjüket Szegeden az Ipartestület székházában. (M. k. é. h.)

Klein Blanka Balassagyarmat, Rosenberg Herman Salgótarján jegyesek. (A salgótarjáni T. B. gratulál.)

Löffler Edít polg. isk. tanár, Löffler Henrik bpesti orth. hitk. főtitkár leánya és Boros Tibor középisk. tanár f. hó 14-én vasárnap déli 1/21-kor tartják esküvőjüket a Kazinczy-templomban.

Teltesch Lilly Vác, Fuchs Zoltán Koltolna-Gala jegyesek. (M. k. é. h.)

Farkas Rezsínke Fehérgyarmat, Grossmann Hermap Demecser jegyesek. (A demecseri T. B. gratulál.)

Lustig Sári és Virág Gyula a „Múlt és Jövő” igazgatója házasságot kötöttek.

יעלה תהנינו ויבוא ברכתנו הוצאות מקורות לבנו ותחבקל ממנו ברצון בשמחה ובששון איכ ידינו היושב בראש הבריתנו הרה החתן הנורה מוימ בתורה ויראה ד' הטהורה הריף ובקי משנתו וך ונקי יקר הערך בנשיק וכו' מויה משה נרנוואלד בהנהיג אנדקעי פאפא שלישיא לרגלי בואו בכרית האירוסין עם בת ההנהיג אנדקיק אילאק שלישיא יהודי שתקשרו בקשר אמיתי בעושר ואושר וזוונס יעלה יפה מעלה על במתי הצלחה כאוניה ונפש אוהבו ויודיו הנאמנים הברה תורת היים דקיק פאפא יע"א

Menyasszonyi ajándékok, óra és ékszerárúk legmegbízhatóbb vétel és eladási forrása **GESTETNER IMRE**, Újpest, Király-u. 47. Budapesti telefon 2-945-60. Ékszertőzsdatag.

מאחזנו שלוחה הברכה מולא טבא גוריא יאה לראש כבוד יודינו ותכינו היב החתן חמים למעלות ומדות הויב בהריו תורה ויראה טהורה צנא מלא ספרא פרי קודש הלולים, גוע תפארה מטעים בנשיק כשית מויה משה נרנוואלד ניי וורה, בן אדמויר הנהיג אנדקעי דפקיק שלישיא לארושיו עם בת ההנהיג אנדקיק אילאק שלישיא יהודי שרויוונ יעלה יפה ויושפע מאלקינו ש:שמים דרחמן גילה רוינה וחרוה חיים ויכנס לאלק דור כאוניה ונפש חביוו הברה בחורים דישדר פאפא יע"א

NEUVIRTH TESTVÉREK ÓRÁS ÉS ÉKSZERÉSZEK

Budapest, Király utca 28.

Brillians, ékszerek, ezüst dísz tárgyak, gyertyatartók, menórák, serlegek, tórafelszerelések nagy választékban. — Olcsó árak. — Alkalmi vételek. — Saját műhely. — Brillians, arany és ezüst beváltás. Szombat- és ünnepnap zárva.

Apró hirdetések

Pályázatok és apróhirdetések díjszabása: Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Állás-keresőknel 10, ill. 20 fillér. Legkisebb hirdetés díja 2 pengő. Az összeg előre küldendő be; lehet 10 filléres levélbélyegekben is.

SZOMBATTARTÓ divatárúüzletembe jobb családból való, 4 középiskolát és jesivát járt tanulót teljes ellátással felveszek. Elemista kisfiammal is kell tanulnia. Geiger Mór, Nagyléta.

BENŐSÜLNE elsőrendű orth. családból való, bármely üzlethez értő, kitűnő irodai munkaerő. Hirneves jesivák tanítványa, fess, magas, jó megjelenés, intelligens. „26 éves” jelige.

KERESEK 8 és 5 éves gyermekeim mellé németül tudó intelligens zsidó lányt. Dr. Neumann Aladár orvos, Szombathely.

AZONNALI belépésre kerestetik, fűszer-, vas-, zománc- és üvegszakmában jártas szombattartó segéd. Rubin Jakab, Hajduböszörmény.

BECKERT HUGÓ

parókakészítő specialista

A legújabb modellek
állandóan raktáron.

Budapest, Dob ucca 27
(Skrek-ház) Mersékelt árak!

Fiu és leányka téli kabátok

a legnagyobb választékban

Székely Jenő

IV., PETŐFI SÁNDOR UTCA 9.

Orth. kóser házikoszt

házhöz szállítva Mandel, Garai-tér 17
Telefon 145-077. (A már rég elismert
héviz Mandel vendéglős.)

PARÓKÁT

legszebb kivitelben készit hullámosított hajból; javítást, ondolálást olcsón vállal

HEISZ JENŐNÉ

parókakészítő és női fodrász,
Budapest, Király-u. 53.

INTELLIGENS, vallásos, esinosnak mondott leányomnak keresek 30-35 év körüli fiatallembert, akinek átadnám biztos megélhetést nyújtó hittanítói állásomat. „Tekintélyes hitközségben”. **BIZTOS** existenciájú 57 éves terménykereskedő gyermektelen özvegyember rokonomnak 35.000 P vagyonnal, hozzáillő élettársat keresek 10.000 P hozománnyal. „Legjobb referencia.”

SEGÉDET keresek, fűszer-röfös-divatárúüzletembe. Fizetés megegyezés szerint, Braun Elek, Bagamér.

Jeligés levelek továbbításához 20 filléres bélyeg mellékelendő.

MEGBIZHATÓ orthodox házikisasszonyt keresek. „Mindenhöz érték” jeligére Blau hirdetőjébe, Eötvös-utca 28.

HÁZTARTÁSBAN gyermeknevelésben, üzletben jártas fiatal orth. urileány felajánlja szolgálatait. Cím: Berzsenyi nyomda, Jánosháza.

METSZŐI állásomat elcserélném, vagy 800 P-ért átadnám. „Jó fizetés” jelige.

BENŐSÜLÉSRE keresek 35 körüli fiatallembert, jó pékségben saját házzal rendelkező hugomnak. „Szerencse” **TEMPLOMUNKBÓL** elveszett egy értékes talisz (l'maj türkish) ezüst tresszel. Becsületes megtaláló vagy vevő küldje el jutalom ellenében **Schück Miklós** orth. főrabbihoz, Pest-szentlőrinc, Kossuth L.-u. 87.

A karesuság fitka

EHRENTÁLNÉ (Geczovits Renée)

fűzőszalon, Dohány-u. 39.

Telefon: 140-264.

הנני מפרסם ומודיע לכבוד הרבנים והבנייני ניי די בכל אתר ואתר שזה לא כבוד קבעתי לי גם בית דפוס עברי פה עיר דעברעצין יציו והנני מקבל כל מיני מלאכת הדפוס: הדפוס ספרים, וכן כל כייצא בהן בדפוס נאה באותיות מהדרות ובהנהיג מדויקת בעד מחיר נמוך השוה לכל נפש!

Merkantil nyomda, Debrecen,
Hatvan u. 28.

Chanukára, Bármicvóra,

csak zsidó könyvet,
GONDOS SÁNDOR
zsidó könyvüzletéből
Budapest, VI.,
Andrássy-út 53.

Chanuka kirakatunk november 10 —
november 20-ig.

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos:
GROSZBERG JENŐ

Klein S. nyomda, Bpest, VI. Lovag-u. 14.
Telefon: 1-111-95.

אללנע מיינע יידישע צייטונג

גב'ה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ז"ל

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VI., EÖTVÖS-UTCA 26/C.
Telefon: 1-238-08. Csekk számla: 60.791.
Egész évre 20 pengő. Külföldre P 25.

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Nem kell képesített kereskedelem

A „Zsidó Ujság” számára írta: **DR. REINER IMRE**, a Központi Iroda jogtanácsosa

E napokban küldötte le *Bornemisza Géza* kereskedelmi miniszter leiratát az összes Kereskedelmi Kamarákhoz és jelentősebb kereskedelmi érdekeltségekhez, amelyben 1938. évi január hó végéig kéri jelentésüket abban a kérdésben, hogy *kívánják-e képesítéshez kötni a kereskedelmet, vagy sem?*

A leirat tizenhét kérdést tartalmaz. Ebben a cikkünkben nem a szakszerűsége helyezünk súlyt, (ez a szaklapokra tartozik) hanem arra, hogy minden érdekeltek zsidó kereskedő megértse: *miről is van tulajdonképpen szó.*

Induljunk tehát ki abból, hogy mi a mai jogállás? Ki lehet ma kereskedő? *Mindenki. A kereskedelem ma általában szabad iparnak minősül.* Az iparjog-sítvány váltása csak néhány — a legtöbb egyénnél fennforgó — előfeltételhez van kötve, különös akadályok nem állanak az iparjog-sítvány váltásának útjában.

Ezzel a mai szabad kereskedő pályaválasztással szemben: mi az új terv?

A miniszter tizenhét kérdése erre meg lehetős tájékoztatást nyújt.

Lehet szó arról, hogy csak az nyereszen jog-sítványt kereskedői üzlet nyitására, aki *maga szerzett* — egy meghatározandó időn keresztül — tanonci és segédi gyakorlatot és segédlevelet. De lehet szó arról is, hogy még ez se legyen elegendő előfeltétel, hanem kívántassék még meg egy *külön szakvizsga sikeres kiállása is.*

Hogy ki fog vizsgáztatni és hogy mi-ből fognak vizsgáztatni? Ez természetesen később nyerne szabályozást.

De még további komplikációk is fenyegetnek. Olyan megoldás is lehetséges, hogy egy *általános* képesítésszerzés még nem is lesz elegendő. Esetleg *minden egyes szakmára külön-külön képesítést kell szerezni.* Tehát aki szakmáját elhírbázta: csak akkor térhet át egy másikra, ha ott — tanoncoskodással, segédeskedéssel, vizsgázásokkal stb. — új szak-

képzettséget nyer. Egy tönkrement vaskereskedő tehát csak ilyen áron nyithatna porcellánüzletet. A példa egyébként százféleképpen variálható.

Természetesen még külön kérdés, hogy csak a kiskereskedőt vonják-e be az új szabályozásba, vagy a nagyot is? További kérdés, hogy nyílt üzletre vonatkozóké-e az új rend, avagy erre és a piaci „járva-keelve folytatott” kereskedelemre egyaránt. Eldöntendő az is, hogy milyen előfeltételeket szabjanak: a közkereseti-, betéti-, részvény-, korlátolt felelősségű társaságoknál és szövetkezeteknél?

Elég legyen-e a kitöltött tanonci- és segédidő, avagy még külön „kereskedőszakvizsga” is kívántassék-e meg? Esetleg a mainál nagyobb iskolai előképzettség is?

Mi történének az özvegyek és árvák üzletével, ha a képesített családfe elhal?

Nagyjából ezeket kérdezi a miniszter az ország kereskedelmi és iparkamaráitól, valamint a jelentősebb általános és szakmai érdekeltségektől. A válasz sürgős, mert ha az a terminusig be nem érkezik, a miniszter az érdekeltség álláspontjának ismerete nélkül fog határozni.

Mi mindenesetre igyekeznünk kellő időben megtenni kötelességünket. Komolyan figyelmeztetjük a zsidó kereskedőket az itt fennforgó érdekekre. Sokan talán azt hiszik, hogy csorbítatlan érdekük fűződik az új megszorító rendelkezésekhez, mert ez kizárja az új konkurenciát. Pedig ez sem száz%-osan áll meg így, mert még ha respektálják is a szerzett jogokat: a más szakmára való áttérés lehetőségét önmaguk elől is elzárják. És mi lesz özvegyekkel és árvákkal?

De egyébként is a saját egyéni érdekeiken túlmenően kell ezt a fontos kérdést a zsidó kereskedőknek elbírálniuk. Itt új numerus clausus bevezetéséről van szó.

Az új szabályozás minden vitán felül széles sorompóval fogja lezárni a szabad

kereskedelem és a szabad üzletalapítás lehetőségét, amely pedig eddig általánosabb korlátozás alá nem esett. Erre a pályára is nehezebbé válnék majd a bejutás.

De hát hol fog akkor elhelyezkedni a zsidóság?

Köztisztviselők sohasem voltak. A mezőgazdasági foglalkozás üzése is egyre nehezebbé válik számukra. Az akadémikus pályákon zárt szám uralkodik. A kötött gazdálkodás által életre hívott állami egyszervek: egyre nagyobb kereskedelmi területekről szorítják ki az egyéni boldogulás lehetőségét. A szövetkezetek, a nagy állami támogatás segítségével folytán, egyre terjeszkednek. Csak a keserves, de mégis szabad kereskedői pályán tudtak hitfeleink kísérletezni. Itt zsufozódtak össze. Nem jószántukból, hanem — ezerszer elcsépezt igazság! — mert a többi területekre be se engedték, illetve mert onnan kiszorították őket. *Most persze azt kifogásolják, hogy itt vannak túlsokan.* Hogy itt helyezkedtek el „számarányon felül”. A megélhetési lehetőségek más területeiről kiüzve a kereskedői pályára kis szigetére tereltek a zsidóságot és mégis fejcsóválva méltatlankodnak, hogy milyen sűrűn lepték el ezt a szakmát. Miért nem néznek a többi pályák felé? Hány van, ahol még mutatóban sem taláhatók zsidók?

Minden zsidó kereskedőnek, akinek most módjában áll szavával és szavazatával állást foglalni a kereskedelem képesítésének kérdésében: döntése előtt nagyon komolyan kell számot vetnie lelkiismeretével.

Bizonyos, hogy a kereskedelem szabadságának korlátozása kárára lenne a kereskedelemnek is és az országnak is.

Hiszen nyilvánvaló, hogy a hazai kereskedelem felvirágozása is a szabad mozgásnak köszönhető. Ezt nem a *képesítés*, hanem a *képesség* tette naggyá. A legha-